

Region Hovedstaden

Forslag til budget 2017 – 2020 -udvalgene

Nye Initiativer

REGIONAL UDVIKLING

NYE BUDGETFORSLAG

2017-2020

Regional Udvikling

Budget 2017-2020

Nr.	Mio.kr.	Drift				Kommentar
		2017	2018	2019	2020	
REGIONAL UDVIKLING						
8.0	Erhvervs- og Vækstudvalget					
8.1	Pulje til det borgernære kulturliv	3,0	3,0	3,0	3,0	
8.2	Mere turisme - smart cities	1,5	1,6			
8.3	Flere praktikpladser	0,4	0,4			Se også Sundhedskassen 5.3
	I alt Erhvervs- og Vækstudvalget	4,9	5,0	3,0	3,0	
	I alt Erhvervs- og Vækstudvalget 2017-2020				15,8	
9.0	Miljø- og Trafikudvalget					
9.1	Direkte bus mellem Amager og Hvidovre	8,6	8,6	8,6	8,6	
9.2	Styrket drift af bus og lokaltog Flere og bedre forbindelser til R busser samt at R busser prioriteres til uddannelsessteder og					
9.3	hospitaller					
9.4	Øget genbrug af byggematerialer	0,5				Se også Sundhedskassen 4.1
9.5	Analyse af Movias forvaltning af busdriften	2,0				
9.6	Trafikpolitisk oplæg Grøn drift og udvikling – Transportplan 2025 – Koncernfælles indsatser om					
9.7	tjenesterejser og pendlerrejser Forbedringer på centrale stoppesteder for Region	1,8	0,6	0,1	0,2	Se også Sundhedskassen 4.3
9.8	Hovedstadens S- og R-busser	9,3	9,0	9,0	9,0	
9.9	Region som cirkulær spydspids	3,0	3,0	3,0	3,0	Se også Sundhedskassen 4.6
9.10	Region Hovedstaden som KlimaRegion					
9.11	Hurtig-ladestationer på regionens matrikler, herunder hospitaler					
9.12	Styrket jordoprensning	14,8	14,8	14,8	14,8	
9.13	Koordinerende indsats for geotermisk energi i h	1,0				
9.14	Drikkevandbeskyttelse og økologisk bespisning Økologi-satsning på hospitalerne indenfor de	0,0				
9.15	eksisterende budgetrammer	0,0				
9.16	Park and ride til selvkørende biler ved Favrholm	0,0				
9.17	Nye analyser inden for kollektiv trafik	1,5				
9.18	Bedre fremkommelighed for busserne	2,5				
9.19	Værdikædesamarbejde om affald som en ressource	1,1	2,0	2,0		Se også Sundhedskassen 4.9
	I alt Miljø- og Teknikudvalget	46,1	38,0	37,5	35,6	
	I alt Regional Udvikling	51,0	43,0	40,5	38,6	
	I alt Regional Udvikling 2017-2020				173,0	

BUDGETFORSLAG 2017-2020

**ERHVERVS- OG
VÆKSTUDVALGET**

8.1 Budget/finansieringsforslag:

Pulje til det borgernære kulturliv

Fremsat af:

Erhvervs- og Vækstudvalget, Enhedslisten (Ø)

Formål og indhold

Enhedslisten ønsker, at regionen bliver et godt sted at bo og være. Enhedslisten foreslår derfor en kulturpolitik, hvor borgerne både kan skabe, deltage og være tilskuere i kulturlivet. I dag gives Region Hovedstadens kulturstøtte, ifølge Enhedslisten, hovedsagelig med henblik på megaevents og derigennem som indirekte erhvervsstøtte til turismebranchen. Enhedslisten vurderer, at det er yderligere problematisk, at støtten typisk vil falde til arrangementer i København, og dermed ikke kommer alle regionens borgere til gavn. Enhedslisten ønsker, at kulturstøtten gives mere direkte til hele regionens borgere.

Enhedslisten foreslår derfor, at der nedsættes en pulje på 3 mio. kr. årligt til borgernære kulturprojekter. Puljen kan søges af enkelt personer eller foreninger ud fra følgende kriterier:

- Projekter skal være åbent for offentligheden.
- Projekter skal ikke have et kommercielt sigte.
- Der søges om minimum 100.000 kr.
- Støtten må gerne gå til driftsudgifter i direkte forbindelse med projektet.
- Projektet skal klart tilkendegive Regionsrådets støtte og samarbejde med presseafdelingen om kommunikation.

Ansøgningerne forelægges erhvervs- og vækststudvalget, som herefter kan tildele støtte indtil rammen er opbrugt. Det tilsigtes at puljen fordeles geografisk over hele regionen.

Administrationens vurdering

Det er administrationens vurdering, at de ansøgninger, der bliver godkendt af regionsrådet under den eksisterende pulje til store, internationale kultur- og sportsevents, også har fokus på at inddrage borgerene i de pågældende events. Således arbejder administrationen for – og med udgangspunkt i det af regionsrådet godkendte eventvurderingsværktøj – at de events, der søger puljen er rettet mod et bredere regionalt publikum, typisk gennem sideevents. Samtidig bliver de givne events også vurderet ud fra den geografiske spredning af aktiviteter.

I forbindelse med Shakespeare Festival-projektet, der medfinansieres af Region Hovedstaden, mobiliseres biblioteker og andre offentligt tilgængelige aktører i Helsingør Kommune til at arrangere sideevents. Derudover har man engageret det lokale erhvervsliv i festivalen, hvilket bl.a. har bevirket at private aktører, har medfinansieret en bogudgivelse af 'Hamlet', der er blevet omdelt til samtlige husstande i Helsingør Kommune.

Desuden kan administrationen oplyse, at en lang række kommuner i regionen allerede har kulturpuljer, som kan støtte lokale kulturtiltag med relativt små beløb, der har størst interesse for lokale/regionale borgere, og som umiddelbart ikke har nogen tiltrækningskraft på internationale turister.

Endelig er det administrationens vurdering, at budgetforslaget vil kræve en forholdsvis stor administrativ indsats. Denne vurdering tager særligt udgangspunkt i forslagens beskrivelse af, at puljen skal kunne søges af enkelt personer, og at der kan søges om min. 100.000 kr. Det vurderes, at disse forhold vil skabe et større arbejdspress på administrationen i forhold til at behandle henvendelser og projektansøgninger.

Sammenhæng til de politiske målsætninger

Forslaget forholder sig til den del af ReVUS, der omhandler livskvalitet. Vækstperspektivet fremgår ikke af forslaget og evt. vækstskabelse i forbindelse med den foreslåede pulje vil være indirekte.

Forslagets konsekvenser – økonomi, personale og tid (skriv tallet med 1 decimal)

	2017	2018	2019	2020
Løn				
Øvrig drift	3 mio.	3 mio.	3 mio.	3 mio.
Etableringsudgifter				
Årsværk (hvis der skal ansættes nye)				
Samlet udgift	3 mio.	3 mio.	3 mio.	3 mio.

Anfør, hvilket område forslaget vedrører (finansieringsmæssigt):

Sundhedskassen	
Den regionale udviklingskasse	x
Det sociale område	

8.2 Budget/finansieringsforslag:

Styrket turismeindsats via deltagelse i Smart Cities Tourism

Fremsat af:

Erhvervs- og Vækstudvalget, Socialdemokraterne (A)

Formål og indhold

Der er fremsat ønske om at få mere turisme for de investeringer, som Region Hovedstaden anvender for at opnå øget turisme. Administrationen foreslår på den baggrund at medfinansiere en national satsning "Smart Cities Tourism", der har til formål at øge udbyttet af eksisterende turister i Greater Copenhagen. Wonderful Copenhagen (som projektleder) repræsenterer hovedstadsregionen og Greater Copenhagen i projektsamarbejdet. Medfinansieringen kan dække det finansieringsbehov, som det store nationale projekt "Smart Cities Tourism" står med.

Med udgangspunkt i *big-* og *digital* data udvikles bedre forretningsmodeller er det overordnede formål med Smart Cities Tourism-partnerskabet tredelt, nemlig 1) at maksimere udbyttet af eksisterende gæstestrøm inden for udvalgte gæstesegmenter, 2) udvikle ambitiøs projektindsats på tværs af de tre udviklingsselskaber (Storbyturisme, Erhvervs- og Mødeturisme samt Kyst- og Naturturisme) samt 3) sikre Greater Copenhagen konkurrenceposition i et internationalt turismelandskab.

Forretningsmodellerne skal sammen med stærke partnerskaber sikre grundlaget for bedre turisme produkter med det mål at øge de eksisterende turisternes forbrug, forlænge deres ophold, udvide deres oplevelsesgeografi til gavn for hele regionen inkl. kysterne, samt inspirere til genbesøg.

Samarbejde med andre destinationer om turismeudvikling

I dag ved vi meget lidt om turisternes faktiske bevægelses-, oplevelses- og forbrugsmønstre, ligesom turismeaktører i dag ikke benytter den voksende mængde data i sin produktudvikling. Vores europæiske konkurrenter er allerede i gang på dette område. Vi vil med projektet kunne sikre os en samarbejdsposition ift. dataudvikling, fx i samarbejde med andre destinationer i geografisk nærhed som eksempelvis Hamborg. Sådanne samarbejder vil i høj grad understøtte såvel kommunikation med og produktudvikling for vores nærmarkeder. Det kan være med til at vende den negative udvikling i turismen fra fx Hamborg/Tyskland de senere år.

Forskellige turister har forskellige præferencer

Med afsæt i fire udvalgte gæstesegmenter (cruiseturister, møde- og erhvervsrejsende, kultur- og eventturister samt sommerhusgæster) vil projektet kunne give svar på: Hvordan en forretningsrejsende motiveres til at forlænge sit ophold med en weekend eller til at medbringe familie og venner? Hvordan bruger en eventturist destinationen og hvordan kan lokale aktører få mere ud af tilstedeværelsen af eventgæster? Hvordan kan en storbyturist konverteres til en kyst- og naturturist eller vice versa?

Om projektpartnerne

2. maj 2016 er indsendt en 1-fase ansøgning til Innovationsfonden på et nationalt Smart Cities Tourism projekt, hvor Wonderful Copenhagen har projektlead. Projektet har en bekræftet partnerskabskreds, der inkluderer Aalborg Universitet, udviklingsselskaberne MeetDenmark og Dansk Kyst- og Naturturisme, den private dataudbyder Unified Messaging Systems, samt det nationale dataplatformsinitiativ OpenDataDK. Derudover har en lang række aktører på eksekveringsniveau tilkendegivet interesse i at deltage i projektet.

Administrationens vurdering

Det er administrationens vurdering, at projektet er i god tråd med den overordnede strategiske retning for turismesatsningen, og at det vil være et stærkt initiativ til at videreudvikle WoCos tilgang til den digitale dagsorden. Internationalt set er brugen af data og digitale medier i rivende udvikling, og det er positivt, at WoCo ruster sig til at følge med udviklingen.

Sammenhæng til de politiske målsætninger

Projektet vil bidrage til at opfylde målsætningen i ReVUS om at tiltrække flere turister og dermed skabe flere arbejdspladser og turismeøkonomiskomsætning.

I ReVUS er opstillet følgende turismerelevante effektmål:

- Antallet af turister til regionen stiger med 6 procent om året frem mod 2025
- De kreative erhverv og turismen har skabt 20 procent flere arbejdspladser frem mod 2025
- Copenhagen er gået 5 pladser frem på European Cities årlige benchmarkrapport inden 2025
- Der er tiltrukket 25 nye store internationale kultur- og sportsevents til regionen frem mod 2019

Herudover er der i ReVUS opstillet en fyrtårnsindsats:

- Senest i 2025 vil region Hovedstaden sammen med kommuner og privat turismeaktører tage de relevante skridt for at sikre, at Greater Copenhagen er i top 10 over de mest attraktive regioner i Europa for kinesiske turister.

Forslagets konsekvenser – økonomi, personale og tid (skriv tallet med 1 decimal)

I forbindelse med fælles ansøgning til Innovationsfondens Grand Solutions turismeopslag er opstillet samlet budget for hele partnerkredsen på 11,7 mio. kr., heraf 4,9 mio. kr. ansøgt hos Innovationsfonden.

Nedenstående model angiver den tentative fordeling af Region Hovedstadens midler (op til 3 mio. kr.) som del af projektindsatsen. Den øvrige projektpartnerkreds vil også være medfinansierende.

	2017	2018	2019	2020
Løn				
Øvrig drift	1,45 mio.	1,55 mio.		
Etableringsudgifter				
Årsværk (hvis der skal ansættes nye)				
Samlet udgift	1,45 mio.	1,55 mio.		

Anfør, hvilket område forslaget vedrører (finansieringsmæssigt):

Sundhedskassen	
Den regionale udviklingskasse	X
Det sociale område	

8.3 Budget/finansieringsforslag (indgår også i 5.3):

Etablering af flere praktikpladser

Fremsat af:

Erhvervs- og Vækstudvalget, Socialdemokratiet (A)

Formål og indhold

Der er fremsat forslag om, at Region Hovedstaden styrker indsatsen for at skabe flere praktikpladser. Nær ved 3.000 unge i Region Hovedstaden står i dag uden praktikplads, mens hver femte virksomhed siger, at de kan tage flere elever og lærlinge. Det har store negative konsekvenser både for den enkelte unge og for de virksomheder, som ikke har adgang til den nødvendige arbejdskraft. Fremskrivningerne viser, at der alene i Region Hovedstaden kommer til at mangle over 7.000 faglærte i 2020.

Region Hovedstaden arbejder på linje med regeringen med en målsætning om, at 25 pct. af en ungdomsårgang skal gå direkte fra folkeskolen og ind på en erhvervsuddannelse i 2020. Skal dette lykkes, kræver det, at erhvervsuddannelserne får en højere faglig kvalitet og bliver til et attraktivt førstevalg for de unge. Og attraktivitet hænger tæt sammen med, at de unge har mulighed for at få en praktikplads og gøre deres uddannelse færdig. Skal ambitionen om at nå 25 pct. målsætningen nås, så skal der skabes tre gange så mange praktikpladser, som der er i dag.

Det foreslås derfor, at Region Hovedstadens indsats på praktikpladsområdet styrkes på tre områder i forlængelse af programmet "Faglært til vækst":

1. Flere praktikpladser i Region Hovedstadens egen organisation

Region Hovedstaden har i dag et mål om 261 nye praktikpladser om året i regionens egen organisation (foruden social- og sundhedshjælperne, hvor uddannelserne er reguleret af en central dimensionering fra undervisningsministeriet). Aktuelt er antallet af elever under uddannelse i Region Hovedstaden 469 elever plus ca. 1.000 social- og sundhedsassistenter.

Region Hovedstaden bør aktivt understøtte den politiske vedtagne ambition om at 25 pct. af en ungdomsårgang skal have en erhvervsuddannelse ved at gå foran i uddannelsen af fremtidens faglærte. Det er dog vigtigt, at der opstilles mål, der både giver samfundsmæssig værdi og værdi ind i Region Hovedstadens egen organisation. Aktuelt vurderes det, at der er behov og efterspørgsel på flere elever indenfor eksempelvis service og køkkenområdet og det IT-medicotekniske område.

Der er i dag ikke tilstrækkelig viden om, hvor og hvordan Region Hovedstaden bedst og mest effektivt kan gøre en forskel på elevområdet. Det foreslås derfor, at der gennemføres en analyse i dialog med hospitaler, virksomheder og centre med henblik på at udpege de områder, hvor Region Hovedstaden bør øge antallet af elever/lærlinge. En analyse skal sikres, at indsatsen understøtter, at der sættes ind på områder, hvor der enten er, eller forventes at blive, mangel på praktikpladser og faglærte.

Etablering af en praktikplads koster i gennemsnit ca. 365.000 kr. Det foreslås, at analysen bruges til at fastlægge en ny baseline for den fremadrettede indsats med elevaftaler fra 1. januar 2017, herunder om elever i højere omfang kan erstatte fastansatte i fx administrative stillinger. Det foreslås endvidere, at måltallet for nye elever (foruden social- og sundhedshjælperne) øges fra 261 til 300 i 2017, i alt 14,2 mio. kr.

2. Systematisk opfølgning på overholdelse af sociale klausuler

Region Hovedstaden har siden 2011 haft et mål om, at 10 pct. af arbejdsstyrken på regionens byggepladser (håndværkerdelen) skal være lærlinge. Kravene gælder når:

- byggeprojektet varer mindst seks måneder
- lønomkostninger er på min. 4 mio. kr. og/eller en kontraktværdi på min. 10 mio. kr.
- byggeprojektet har et fagligt indhold, som giver mulighed for at beskæftige praktikanter.

Der afrapporteres for første gang på praktikpladsområdet til forretningsudvalget i juni 2016. Afrapporteringen er baseret på indrapportering fra byggeledelserne, men indebærer ikke systematiske kontrolbesøg på byggepladserne.

I 2015 blev der etableret et samarbejde mellem Center for Region Udvikling og Center for Økonomi for at opbygge en model, der mere systematisk sikrer opfølgning på klausulernes overholdelse og screening af det fulde praktikpladspotentialet i byggerierne. Modellen, som er ved at blive implementeret, bygger på en kombination af service og kontrol, hvor servicedelen bidrager til, at klausulerne håndteres mere smidigt i forhold til virksomhederne og sikrer en ensartet metode, som gør det lettere for virksomhederne at overholde klausulerne. Kontrol delen er baseret på indrapportering fra byggeledelserne.

Der er således ikke afsat ressourcer til systematisk opfølgning og kontrol, hvor ”skrivebordskontrollen” suppleres med fysiske kontrolbesøg på byggepladserne. Erfaringer både fra Region Hovedstadens eget arbejde og øvrige kommuner og regioner viser, at det er vanskeligt at udmønte og kontrollere klausulerne i praksis.

Byggeaktiviteten i Region Hovedstaden vil vokse kraftigt de kommende år. Det vurderes derfor, at der er behov for en professionalisering af indsatsen med øget kontrol af og servicetilbud til virksomhederne. Professionel forvaltning af klausulerne kræver viden om branchen og virksomhedernes behov, et netværk til skoler og faglig viden om, hvordan praktikpladsaftalerne har den nødvendige kvalitet i uddannelsesforløbet.

Det foreslås, at kontrolindsatsen styrkes med en ekstern operatør, der står for 1) fysisk kontrol på byggepladserne og 2) indsamling af data. En sådan indsats vil også kunne bidrage til et endnu bedre servicetilbud til virksomhederne. Det foreslås, at der som en forsøgsordning afsættes kr. 400.000 i hhv. 2017 og 2018 til projektet, med henblik på at ordningen evalueres sammen med Region Hovedstadens praktikpladsenhed, der er finansieret til og med 2018.

Den eksisterende indsat i Praktikpladsenheden fortsætter (jf. punkt 3).

3. Fokusering af den opsøgende virksomhedsindsats

CRU's praktikpladsenhed har systematiseret den virksomhedsopsøgende indsats, som har vist sig effektiv både i forhold til at få nye virksomheder til at tage elever og til at få eksisterende virksomheder til at tage flere elever. Således var en tredjedel af de 2500 praktikpladser, der blev skabt af praktikpladsenheden i perioden 2012-2015, i virksomheder, der ikke tidligere har haft lærlinge.

Praktikpladsenhedens arbejde er finansieret frem til 2018 og har som mål at skabe 1200

ekstra praktikpladser årligt samt etablere en praktikpladsgaranti på udvalgte brancher som en forsøgsmodel, der kan udbredes til hele landet. Praktikpladsindsatsen og rundbordet omkring Faglært til Vækst forsøges anvendt som løftestang til:

1. at skabe enighed mellem de offentlige parter og organisationer om, at de skal tage flere elever ind i egne organisationer
2. at udvikle en fælles model for forvaltning af sociale klausuler, som på en gang sikrer en god service til virksomhederne og en professionel kontrol af klausulernes overholdelse
3. at opnå enighed om en praktikpladsgaranti på udvalgte uddannelser, hvor der er mangel på elever samt etablering af et one-point entry for virksomhederne, der skal gøre det nemmere at rekruttere og uddanne elever.

Det er især indenfor handel og kontor, jern og metal og bygge-anlæg, at der er mangel på elever og praktikpladser. Det foreslås derfor, at den virksomhedsopsøgende indsats fremadrettet særligt fokuserer på at finde virksomheder inden for de områder, hvor der er mangel på praktikpladser, samt at der fokuseres på at øge mobiliteten mellem både uddannelsesretninger og skoler, således at flaskehalse på arbejdsmarkedet forebygges bedst muligt.

Sammenhæng til de politiske målsætninger

Praktikpladsindsatsen er en integreret del af programmet ”Faglært til vækst”, som er et fyrtårsprojekt under rammevilkåret ”Kompetent arbejdskraft og internationalisering” i den regionale vækst og udviklingsstrategi. Der arbejdes på linje med regeringen med en overordnet målsætning om, at 25 pct. af en ungdomsårgang skal gå direkte fra folkeskole til erhvervsuddannelse i 2020 stigende til 30 pct. i 2025.

Forslagets konsekvenser – økonomi, personale og tid (skriv tallet med 1 decimal)

1. Flere praktikpladser i egen driftsorganisation

	2017	2018	2019	2020
Løn	14,2 mio.	14,2 mio.		
Øvrig drift				
Etableringsudgifter				
Årsværk (hvis der skal ansættes nye)	39	39		
Samlet udgift	14,2 mio.	14,2 mio.		

Note: der er tale om elev-årsværk på sundhedsområdet

2. Systematisk kontrol og service ifm. Klausuler

	2017	2018	2019	2020
Løn				
Øvrig drift	0,4 mio	0,4 mio		
Etableringsudgifter				
Årsværk (hvis der skal ansættes nye)				
Samlet udgift	0,4 mio	0,4 mio		

3. Fokusering af den opsøgende indsats

	2017	2018	2019	2020
Løn				
Øvrig drift				
Etableringsudgifter				
Årsværk (hvis der skal ansættes nye)				

Anfør, hvilket område forslaget vedrører (finansieringsmæssigt):

Sundhedskassen	X
Den regionale udviklingskasse	X
Det sociale område	

BUDGETFORSLAG 2017-2020
MILJØ- OG TRAFIKUDVALGET

9.1 Budget/finansieringsforslag:

Direkte bus mellem Amager og Hvidovre

Fremsat af:

Miljø- og Trafikudvalget, Dansk Folkeparti (O), Konservative Folkeparti (K), Venstre (V), Liberal Alliance (I), Radikale Venstre (B), Socialdemokratiet (A)

Formål og indhold

Forslagsstillerne foreslår at indføre en bus mellem Amager og Hvidovre Hospitaler. Der har tidligere været behandlet lignende forslag, blandt andet i forbindelse med Trafikbestilling 2016, hvor en buslinje med en alternativ linjeføring blev fremlagt, notat dateret 10. april 2015. Movia har udarbejdet et nyt notat, dels på baggrund af dette budgetforslag, og dels på baggrund af et spørgsmål fra regionsrådsmedlem Martin Geertsen (V) med ønsket om afdækning af omkostninger forbundet med en forlængelse af linjen mellem Amager og Hvidovre Hospital til Dragør.

Budgetforslaget bygger på en linje med en prøveperiode på 3-4 år. Det vil være relevant med en evaluering efter en given periode fx efter to år, da det typisk er den tid det vil tage før passagerpotentialet for en ny buslinje er oparbejdet. Administrationen vil dog bemærke, at det erfaringsmæssigt er en større udfordring end normalt, at få passagerne til at vælge bussen, hvis de ved at der er tale om en prøvelinje.

Administrationen vurderer ikke, at der på baggrund af dette budgetforslag er mulighed for at spare på øvrige regionale buslinjer. I forslaget stopper buslinjen ikke mellem de to endestationer, og dermed vurderes linjen heller ikke at kunne bidrage til mulighed for reduktioner på kommunale buslinjer.

I tabellen nedenfor kan ses de forventede årlige omkostninger ved en given buslinje ved et bestemt antal afgang pr. time. Omkostninger er i 2017 priser som årlige omkostninger.

Table 1: Frekvenser og bruttoomkostninger på de forskellige linjevarianter

<i>Frekvens (afgange/time)</i>	<i>Hvidovre-Amager (mio. kr.)</i>
1	4,3-5,1
2	8,6
3	11,4

Buslinjen er beregnet til at have en selvfinansieringsgrad på maksimalt 20 %, afhængig af frekvens. Hvis linjen besluttet vil det være den buslinje med den laveste selvfinansieringsgrad ved de regionale buslinjer.

Movia vurderer, at i givet fald buslinjen skal udbydes med 100 % fossilfri drift, vil den forøgede årlige omkostning være på cirka 7 % ekstra. Dette vil i givet fald betyde en ekstra omkostning på cirka 0,4 til 0,7 mio. kr. ekstra i årlige udgifter ved den pågældende linje (beregning ud fra med BTL – syntetisk biodiesel/Biomass To Liquid). I så fald at linjen skulle køres med elektrisk drift, anslår administrationen, at den årlige ekstra omkostning vil ligge på mellem 1,0 og 2,0 mio. kr. årligt. Dette vil desuden skulle undersøges nærmere, da eldrift er forbundet med øvrige udfordringer såsom ladeinfrastruktur og rækkevidde.

Finansieringen af den ny buslinje vil skulle findes inden for rammen på kollektiv trafik på cirka 0,5 mia. kr. årligt, hvor der de kommende år fra 2017 og frem er et stort optimerings- og reduktionsbehov.

Sammenhæng til de politiske målsætninger

Forslaget understøtter regionsrådets politiske målsætninger og vision om den grønne og innovative metropol med høj vækst og livskvalitet. Indsatsen hænger desuden sammen med rammevilkår om effektiv og bæredygtig mobilitet i den regionale vækst- og udviklingsstrategi (ReVUS).

Forslagets konsekvenser – økonomi, personale og tid (skriv tallet med 1 decimal)

	2017	2018	2019	2020
Løn				
Øvrig drift	8,6*	8,6*	8,6*	8,6*
Etableringsudgifter				
Årsværk (hvis der skal ansættes nye)				
Samlet udgift	8,6 mio	8,6 mio	8,6 mio	8,6 mio

* Ud fra forudsætning om en buslinje med 2 afgang pr. time.

Anfør, hvilket område forslaget vedrører (finansieringsmæssigt):

Sundhedskassen	
Den regionale udviklingskasse	x
Det sociale område	

9.2 Budget/finansieringsforslag:

Styrket drift af bus og lokaltog

Fremsat af:

Miljø- og Trafikudvalget, Enhedslisten (Ø)

Formål og indhold

I forslaget ønskes en effektiv indsats for at øge antallet af brugere af den kollektive transport i Region Hovedstaden. Der ønskes analyseret muligheden for flere buslinjer, hyppigere afgang samt en udvidelse af driftstidsrummet. Der ønskes særligt fokus på understøttelsen af erhvervsuddannelserne med bedre kollektiv transport.

Betjeningen af Region Hovedstadens erhvervsuddannelser er et særligt indsatsområde når administrationen planlægger den årlige trafikbestilling, og i forbindelse med afgivelse af trafikbestilling 2016 var erhvervsuddannelser, såvel som øvrige regionale rejsemål, et særligt fokusområde ved udpegning af potentialer for forbedring af betjeningen med kollektiv transport. Analysen blev udført i 2014/2015, og lå til grund for beslutningen om tre nye E-buslinjer, hvoraf den ene, 65E havde som særligt formål at give unge fra Vestsjælland mulighed for en hurtigere forbindelse til erhvervsuddannelser i Hillerød.

Det foreslås, på baggrund af Enhedslistens budgetforslag, at afsætte midler til en analyse ved et til flere konsulentbureauer. Analysen kan indgå i den samlede plan for analyser af trafik, jf. budgetforslag 9.17.

Formålet er særligt at analysere på forbedring af betjening af erhvervsuddannelser i Region Hovedstaden, og hvilke tiltag (nye linjer, udvidet frekvens samt udvidelse af driftstidsrummet) som kunne peges. De forskellige forslag som resultat af den udvidede analyse vil kunne fungere som input til forberedelse af trafikbestilling 2018.

I forbindelse med vedtagelse af Budget 2016, blev det aftalt at holde regionens omkostninger til kollektiv trafik inden for en ramme på 0,5 mia. kr. Eventuelle nye tiltag vil skulle bemidles fra rammen om kollektiv trafik på cirka 0,5 mia. kr. Fra 2017 og frem forventes stærkt forøgede omkostninger til kollektiv trafik, hvilket gør, at forslag om nye linjer skal vurderes i forhold til midler taget fra optimeringer og besparelser andetsteds i den kollektive trafik.

Sammenhæng til de politiske målsætninger

Forslaget understøtter regionrådets politiske målsætninger og vision om den grønne og innovative metropol med høj vækst og livskvalitet. Indsatsen hænger desuden sammen med rammevilkåret om effektiv og bæredygtig mobilitet i den regionale vækst- og udviklingsstrategi (ReVUS).

Forslagets konsekvenser – økonomi, personale og tid (skriv tallet med 1 decimal)

	2017	2018	2019	2020
Løn				
Øvrig drift				
Etableringsudgifter				
Årsværk (hvis der skal ansættes nye)				

Anfør, hvilket område forslaget vedrører (finansieringsmæssigt):

Sundhedskassen	
Den regionale udviklingskasse	X
Det sociale område	

9.3 Budget/finansieringsforslag:

Flere og bedre forbindelser til R busser samt at R busser prioriteres til uddannelsessteder og hospitaler

Fremsat af:

Miljø- og trafikudvalget, Venstre (V)

Formål og indhold

I forslaget spørges til en anskueliggørelse af muligheder og priser for flere R-busser, og hvordan forbindelsen (herunder fra kommunernes fødebusser) til R-busser kan styrkes, samt hvordan de i højere grad kan køre til uddannelsessteder og hospitaler.

Grundlæggende er det administrationens vurdering, at såvel uddannelsessteder som hospitaler i Nordsjælland er godt betjent af kollektiv trafik, men med mulighed for forbedring, således at både rejsetid, gangafstand og antal skift minimeres. Forbedringer kan ske på de eksisterende linjer igennem optimeringer som giver bedre fremkommelighed, og/eller forlængelser og frekvensudvidelser, men også ved nye buslinjer.

Mange faktorer spiller ind i en sådan vurdering, og i forbindelse med planlægning af det nye regionale busnet i trafikbestilling 2016 har der været lavet en analyse med formål at pege på potentialer for bedre dækning med kollektiv trafik. Analysen blev lavet i 2014/2015 og særligt vigtige rejsemål såsom erhverv, uddannelse og hospitaler indgik i analysen. Der blev ikke prioriteret nye R-busser eller opgradering af eksisterende R-busser som resultat af analysen, men der blev dog igangsat flere E-busser, hvoraf to af dem kører i Nordsjælland.

Administrationen foreslår, at hvis muligheden for nye buslinjer ønskes undersøgt nærmere, bør det ske på baggrund af en analyse af særligt vigtige regionale rejsemål samt uudnyttet potentiale i vigtige rejsekorridorer. Analysen skal bygge videre på det eksisterende materiale, men med vurdering af nye og alternative måder til at forbedre den kollektive trafikbetjening af de vigtige regionale rejsemål, evt. med fokus på Nordsjælland. Det er ikke administrationen bekendt, at der skulle være særligt vigtige rejsemål, som ikke i dag har en tilfredsstillende kollektiv trafikbetjening, om end Halsnæs og Frederikssund Kommuner flere gange har fremsat ønske om en direkte buslinje mellem Frederikssund St. og Frederiksværk St. med bedre betjening af Frederikssund Gymnasium og Handelsskole København Nord, hvilket er anslået til at koste 1,0 mio. kr. årligt.

I forbindelse med vedtagelse af Budget 2016, blev det aftalt at holde regionens omkostninger til kollektiv trafik inden for en ramme på 0,5 mia. kr. Det foreslås hermed, at der afsættes 0,5 mio. kr. til et forstudie af styrkelsen af betjeningen i Nordsjælland generelt, med særligt fokus på regionale rejsemål, samt på sammenhængen til lokalbanerne. Analysen foreslås at indgå i den samlede analyseplan jf. budgetforslag 9.17

Sammenhæng til de politiske målsætninger

Forslaget understøtter regionrådets politiske målsætninger og vision om den grønne og innovative metropol med høj vækst og livskvalitet. Indsatsen hænger desuden sammen med rammevilkåret om effektiv og bæredygtig mobilitet i den regionale vækst- og udviklingsstrategi (ReVUS).

Forslagets konsekvenser – økonomi, personale og tid (skriv tallet med 1 decimal)

	2017	2018	2019	2020
Løn				
Øvrig drift				
Etableringsudgifter				
Årsværk (hvis der skal ansættes nye)				

Evt. uddybende beskrivelse:

Undersøgelsen kan skaleres både op og ned. Administrationen foreslår, at en evt. opskalering afventer undersøgelsens resultater.

Anfør, hvilket område forslaget vedrører (finansieringsmæssigt):

Sundhedskassen	
Den regionale udviklingskasse	X
Det sociale område	

9.4 Budget/finansieringsforslag (indgår også i 4.1):

Øget genbrug af byggematerialer - ressourceeffektivitet i regionens egne byggerier og i regionens forureningsindsats

Fremsat af:

Miljø- og trafikudvalget, Venstre (V)

Formål og indhold

I regionens egne byggerier og oprensningsaktiviteter anvendes, produceres og transporteres store mængder råstoffer og jord.

Formål: Projektet sigter på, at substituere primære råstoffer med genbrugsmaterialer og at øge (lokal) genanvendelse af overskudsjord. Overskudsjord fra sygehusbyggerierne kan i nogle tilfælde anvendes i andre anlægsprojekter. I andre tilfælde er der behov for tilførsel af jord. Endvidere kan koordination af jordprojekter mellem sygehusprojekterne i visse tilfælde være fordelagtig. Generelt gælder, at en indsats vil være mest relevant for byggeprojekter som er i en tidlig projekterings – eller planlægningsfase.

Administrationen finder, at det vil være hensigtsmæssigt (hurtigst muligt), at tage initiativ til følgende:

- At etablere status over sygehusbyggeriernes behov for hhv. tilførsel/bortskaffelse af jord (evt. som led i klimasikring) og afsøge muligheder for koordination mellem sygehusprojekterne.
- At assistere sygehusbyggerierne med at annoncere jordpartier (som hhv. ønskes bortskaffet eller tilført) på den nationale ”børs” for overskudsjord (Jordbasen.dk¹), hvorved mulige modtagere og leverandører af jord kan respondere
- At informere sygehusbyggerierne om mulig fremgangsmåde ved udarbejdelse af udbudsmateriale for entrepriser som omfatter jordflytning, via anvendelse af Jordbasen.dk
- At informere sygehusbyggerierne om muligheder for at anvende overskudsjord som substitution for primære sand- og grusmaterialer
- At der ved oprensningsprojekter annonceres efter fyldjord via Jordbasen.dk, således at lokal overskudsjord evt. anvendes frem for primære sand- og grusmaterialer
- At der ved udbud af oprensningsprojekter indarbejdes brug af Jordbasen.dk, således at lokal overskudsjord evt. anvendes frem for primære sand- og grusmaterialer

Projektet kan evt. suppleres med initiativ ift. brug af genbrugs-byggematerialer i sygehusbyggerierne (f.eks. genbrugsstabil mv. som erstatning for primære råstoffer i veje og P-pladser). Ikke indregnet i budget.

1) Jordbasen.dk er udviklet i samarbejde mellem Region Hovedstaden, Danmarks Miljøportal og Bygherreforeningen og lanceret i foråret 2016.

Sammenhæng til de politiske målsætninger

Beskrivelse af, hvordan forslaget forholder sig til regionsrådets politiske målsætninger

Forslaget understøtter regionsrådets politiske målsætninger og vision om den grønne og innovative metropol med høj vækst og livskvalitet. Indsatsen hænger desuden sammen med temaet om grøn vækst i den regionale vækst- og udviklingsstrategi (ReVUS).

Forslagets konsekvenser – økonomi, personale og tid (skriv tallet med 1 decimal)

	2017	2018	2019	2020
Løn				
Øvrig drift	0,8 mio.			
Etableringsudgifter				
Årsværk (hvis der skal ansættes nye)				
Samlet udgift	0,8 mio.			

Evt. uddybende beskrivelse: Kan evt. skaleres op eller ned.
2/3-dele udgøres af Regional udvikling.

Anfør, hvilket område forslaget vedrører (finansieringsmæssigt):

Sundhedskassen	X
Den regionale udviklingskasse	X
Det sociale område	

9.5 Budget/finansieringsforslag:

Analyse af Movias forvaltning af busdriften

Fremsat af:

Miljø- og Trafikudvalget, Venstre (V)

Formål og indhold

I forbindelse med vedtagelse af Budget 2016, blev det aftalt at holde regionens omkostninger til kollektiv trafik inden for en ramme på 500 mio. kr. Den største andel af budgettet er baseret på økonomioplysninger fra Movia, som dermed er primært grundlag for Region Hovedstadens budgetstyring og forhandlinger om budgettet inden for kollektiv trafik.

Foranlediget af drøftelser af budget for trafikbestilling og usikkerhederne herom, ønskes budgettet for kollektiv trafik analyseret nærmere. Der gennemføres både en analyse af omkostningerne i budgettet for 2017 og en analyse, der kan anvise effektiviseringer og besparelser i perioden 2018-2020.

Analyse af omkostningerne i 2017

På baggrund af spørgsmål stillet på Miljø- og Trafikudvalgets møde den 3. maj, udarbejder Movia et notat om forudsætninger for økonomien og for udviklingen imellem trafikbestillingsgrundlaget (baseret på Movias budget) i september og årets estimer. Notatet forventes at tydeliggøre Movias forvaltning af budgettet. Notatet kan give anledning til yderligere spørgsmål eller ønsker om yderligere eller grundigere rapport, som Movia vil udarbejde på regionens bestilling. Der er således ingen direkte omkostning i Region Hovedstadens budget forbundet med dette.

Analyse af omkostningerne i perioden 2018-2020

I henhold til det nuværende budget forventes udgifterne til kollektiv trafik at stige til ca. 625 mio. kr. i 2020 bl.a. som følge af udgifter til letbanen. Skal udgifterne til kollektiv trafik holdes inden for rammen på 500 mio. kr., er der således behov for at foretage betydelige prioriteringer og effektiviseringer inden for rammen.

Der i gangsættes derfor en ekstern budgetanalyse af alle udgifter til administration af den kollektive trafik, herunder Movias effektivitet ved kontrakter, administrationen af lokaltog, udbudsformer, budgetstyring m.m.. Formålet med analysen er dels at skabe transparens i udgifterne til den kollektive trafik og dels at udforme et katalog over effektiviserings- og besparelsesforslag, der kan implementeres inden 2020 og dermed kan bidrage til at løse budgetudfordringen i 2020.

Sammenhæng til de politiske målsætninger

Forslaget understøtter regionsrådets politiske målsætninger og vision om den grønne og innovative metropol med høj vækst og livskvalitet. Indsatsen hænger desuden sammen med rammevilkår om effektiv og bæredygtig mobilitet i den regionale vækst- og udviklingsstrategi (ReVUS).

Forslagets konsekvenser – økonomi, personale og tid (skriv tallet med 1 decimal)

	2017	2018	2019	2020
Løn				
Øvrig drift				
Etableringsudgifter	2 mio.			
Årsværk (hvis der skal ansættes nye)				
Samlet udgift	2 mio.			

Evt. uddybende beskrivelse:

Undersøgelsen kan skaleres både op og ned.

Anfør, hvilket område forslaget vedrører (finansieringsmæssigt):

Sundhedskassen	
Den regionale udviklingskasse	X
Det sociale område	

9.6 Budget/finansieringsforslag:

Trafikpolitisk oplæg

Fremsat af:

Miljø- og trafikudvalget, Venstre (V)

Formål og indhold

Formålet med forslaget er at sætte en trafikpolitisk dagsorden med et budskab om, hvordan vi i hovedstadsregionen kan få trafikken til at hænge bedre sammen, herunder fokus på regionens rolle.

Den regionale trafikpolitiske indsats er pt. koncentreret om:

- 1) Greater Copenhagen trafikcharter og andre infrastrukturesatsninger
- 2) KKR Hovedstaden om prioriterede infrastrukturtiltag i hovedstadsregionen
- 3) ReVUS: Fyrtårnsprojektet om Transport for Copenhagen.

Arbejdet og resultaterne af de tre spor vil løbende blive politisk behandlet. Imidlertid dækker de tre spor over en varierende geografi dækkende fra hele Greater Copenhagen til kun at omfatte hovedstaden og med mange forskellige aktører. Der vil derfor være et behov for at samle resultaterne til et trafikpolitisk oplæg for hovedstadsregionen, som giver nogle anbefalinger til prioriterede indsatser, bl.a. med fokus på den regionale rolle.

Initiativet foreslås at indgå i den samlede analyseplan for kollektiv trafik, jf. budgetforslag 9.17.

Sammenhæng til de politiske målsætninger

Forslaget understøtter regionrådets politiske målsætninger og vision om den grønne og innovative metropol med høj vækst og livskvalitet. Indsatsen hænger desuden sammen med rammevilkåret om effektiv og bæredygtig mobilitet i den regionale vækst- og udviklingsstrategi (ReVUS).

Forslagets konsekvenser – økonomi, personale og tid (skriv tallet med 1 decimal)

	2017	2018	2019	2020
Løn				
Øvrig drift				
Etableringsudgifter				
Årsværk (hvis der skal ansættes nye)				

Anfør, hvilket område forslaget vedrører (finansieringsmæssigt):

Sundhedskassen	
Den regionale udviklingskasse	x
Det sociale område	

9.7 Budget/finansieringsforslag (Indgår også i 4.3):

Grøn drift og udvikling – Transportplan 2025 – Koncernfælles indsatser om tjenesterejser og pendlerrejser

Fremsat af:

Administrationen

Formål og indhold

Region Hovedstadens målsætning er at skabe en grøn og innovativ metropol med fuld fossilfrihed inden 2050. Målsætningen skal realiseres som en indsats både i regionen som geografi via ReVUS og som virksomhed via Grøn Drift og Udvikling under Fokus og Forenkling.

Grøn drift og udvikling er en samlet indsats med CO2 som både kongeindikator og driftsmål. Transportplan 2025 er en af tre temaplaner inden for rammen af Grøn drift og udvikling. Transportplanen indeholder tre indsatsområder med et reduktionspotentiale på CO2-udledning. Foruden klimagevinsterne ved fossilfri transport skaber planen mindre trængsel samt bedre miljø, sundhed og grøn vækst.

Ifølge Transportplan 2025 vil investeringer i regionen i størrelsesordenen 20 mio. kr. i perioden frem mod 2025 kunne reducere CO2-udledningen med ca. 950 tons årligt fra 2025 i forhold til niveauet i 2013. Det svarer til en reduktion på 2 pct. pr. år fra 2025 - fordelt på 9 pct. pr. år for driften og 1 pct. pr. år for private transporter. Indsatserne har primært medarbejderne som målgruppe, både når de rejser i arbejdstiden (tjenesterejser) og i forbindelse med deres transport til og fra arbejde (pendlerrejser).

Administrationen foreslår, at Region Hovedstaden bevilger penge til implementering af udvalgte initiativer i transportplanen som for eksempel pulje- og pendlercykler, yderligere skridt frem mod central flådestyring og mobilitetsplanlægning. Initiativerne skal påvirke transport til og fra regionens matrikler, særligt medarbejdertransport. Initiativerne implementeres som led i implementering af Grøn drift og udvikling samlet set.

Administrationens vurdering

Implementering af tiltag i regi af Transportplan 2025 betyder, at der kan opnås en forbedring af den samlede CO2-belastning som følge af transport.

Sammenhæng til de politiske målsætninger

Den strategiske indsats Grøn drift og udvikling understøtter regionens politiske målsætning om en grøn og innovativ metropol gennem en ambitiøs indsats for at styrke grøn drift og udvikling for regionens som virksomhed. CO2-reduktionsmål er fastlagt som kongeindikator på regionens samlede drift. Det er derfor det dominerende effektmål i de tre temaplaner energi, affald og transport. De tre planer indeholder koncernfælles indsatser som tilsammen bidrager til at realisere det koncernfælles reduktionsmål for CO2. Målsætningen er, at hovedstadsregionen i 2050 skal være fossilfri metropolregion og førende i grønne løsninger, der sikrer jobskabelse, vækst og øget livskvalitet. Grøn drift og udvikling vil medvirke til at nå dette mål.

Forslagets konsekvenser – økonomi, personale og tid (skriv tallet med 1 decimal)

	2017	2018	2019	2020
Løn				
Øvrig drift	5,5 mio.	1,8 mio.	0,3 mio.	0,6 mio.
Etableringsudgifter				
Årsværk (hvis der skal ansættes nye)				
Samlet udgift	5,5 mio.	1,8 mio.	0,3 mio.	0,6 mio.

Evt. uddybende beskrivelse:

Forslagene retter sig mod regionens egen virksomhed og forudsættes derfor at være omfattet af sundhedskassen.

Initiativet tager skridt mod fremtidige effektiviserings- og besparelsesgevinster (hvis central flådestyring indføres).

Anfør, hvilket område forslaget vedrører (finansieringsmæssigt):

Sundhedskassen	x
Den regionale udviklingskasse	x
Det sociale område	

Det bør for forslag vedr. det regionale udviklingsområde anføres om forslaget kan tilsagnsbudgetteres, endvidere bør det angives, hvilket område midlerne skal finansieres fra (erhvervsområdet, trafikområdet, miljø eller lign)

Fordelingen er estimeret til 25 % fra den regionale udviklingskasse og 75 % fra sundhedskassen.

9.8 Budget/finansieringsforslag - overskrift:

Forbedringer på centrale stoppesteder for Region Hovedstadens S- og R-busser

Fremsat af:

Miljø- og Trafikudvalget, Socialistisk Folkeparti (F)

Formål og indhold

Der er fremsat forslag om at udarbejde en vurdering af omkostninger ved at gennemføre ombygninger og forbedringer for passagerer, der venter ved centrale stoppesteder for Region H's S-busser og R-busser (gerne som et flerårigt projekt).

Region Hovedstaden har med Lov om trafikselskaber fra 2014 fået hjemmel til at indgå i finansieringen af venteforholdene ved stoppestederne i den kollektive busstrafik, selv om det normalt er et kommunalt anliggende på det kommunale vejnet og Vejdirektoratet på statsvejnettet.

For at konkretisere, hvilke muligheder lovændringen åbner op for, er det relevant at få analyseret og vurderet hvilket omfang og hvilke omkostninger, det vil have, hvis regionen fremadrettet beslutter at bidrage med midler til at forbedre de centrale stoppesteder for de regionalt finansierede S-busser og R-busser. Ombygninger og forbedringer af stoppesteder kan indeholde en række enkeltelementer som f.eks. læskærme, trafikinformation, cykelstativer, gratis WiFi, tilgængelighed, belysning, pendlercykler m.m. Afhængig af, hvor mange delelementer der indgår, kan projektet og regionens bidrag til forbedringer af stoppesteder relativt nemt skaleres til det ønskede omfang. Derudover vil forventningerne til mere attraktive stoppesteder formentlig udvikle sig over årene. Det kan derfor godt give mening at gennemføre indsatsen over flere år for ikke at blive for omkostningstung i 2017 og for at sikre en løbende forbedring med nye og de mest relevante tiltag.

Trafikselskabet Movia kan stille data til rådighed om det stoppestedsudstyr der i dag opsat ved de stop der betjenes af R- og S-busser. Derudover foreslår Movia i udkast til Trafikplan 2016, at forbedringer af stoppesteder bliver et strategisk indsatsområde. Samtidig har regionen i et igangværende projekt: "Regional busfremkommelighed i hovedstaden" i samarbejde med Movia allerede gennemgået stoppestederne på S-buslinjerne 200S og 250S samt R-buslinjen 375R. Der foreligger derfor en viden og er igangsat en række aktiviteter, som det er muligt at bygge videre på i en samlet analyse og vurdering af alle de centrale stoppesteder for Region H's S-busser og R-busser.

Administrationens vurdering

Antallet af *centrale* stoppesteder vurderes at omfatte 1/3 af S-busstoppestederne og 1/6 af R-busstoppestederne. De fleste tiltag til forbedring af stoppestederne er af anlægsmæssig karakter. Hvis tiltagene skal gennemføres, anbefaler administrationen, at der udarbejdes en plan for at gennemføre tiltag i en prioriteret rækkefølge i takt med, at der opnås medfinansiering fra kommuner eller Vejdirektoratet, der som vejmyndigheder har ansvaret for stoppestedernes indretning og valg af opsat stoppestedsudstyr.

En forbedring af alle de centrale stoppesteder vurderes samlet at beløbe sig til kr. 72 mio.

Tiltagene vil medvirke til flere passagerer i den kollektive trafik og vil derfor øge billetindtægterne på regionens buslinjer, men det er ikke muligt på nuværende tidspunkt at vurdere omfanget. Den efterfølgende vedligeholdelse af tiltagene forudsættes som udgangspunkt varetaget af vejmyndighederne.

Administrationens anbefaling

Administrationen anbefaler at gennemføre indsatsen over 4 år. Opgraderinger af stoppestederne gennemføres i det omfang og tempo, der findes medfinansiering fra vejmyndighederne, idet regionen bidrager med op til 50 % af projektkostningerne. Det giver en årlig omkostning for regionen på op til kr. 9 mio. Derudover afsættes det første år kr. 0,3 mio. til at udarbejde en plan med en prioriteret rækkefølge.

Sammenhæng til de politiske målsætninger

Forslaget understøtter regionsrådets politiske målsætninger og vision om den grønne og innovative metropol med høj vækst og livskvalitet. Indsatsen hænger desuden sammen med rammevilkår om effektiv og bæredygtig mobilitet i den regionale vækst- og udviklingsstrategi (ReVUS).

Forslagets konsekvenser – økonomi, personale og tid (skriv tallet med 1 decimal)

	2017	2018	2019	2020
Løn				
Øvrig drift				
Etableringsudgifter	9,3 mio.	9,0 mio.	9,0 mio.	9,0 mio.
Årsværk (hvis der skal ansættes nye)				
Samlet udgift	9,3 mio.	9,0 mio.	9,0 mio.	9,0 mio.

Evt. uddybende beskrivelse:

Projektet kan skaleres i antal stoppesteder og i valg af forbedringstiltag.

Anfør, hvilket område forslaget vedrører (finansieringsmæssigt):

Sundhedskassen	
Den regionale udviklingskasse	X
Det sociale område	

9.9 Budget/finansieringsforslag (indgår også i 4.6)

Region Hovedstaden som cirkulær spydspids

Fremsat af:

Miljø- og Trafikudvalget, Socialistisk Folkeparti (F)

Formål og indhold

SF foreslår, at Region Hovedstaden går forrest i en omstilling mod cirkulær økonomi for at realisere de identificerede potentialer og blive en cirkulær spydspids. Cirkulær økonomi handler om at udvikle en økonomi, hvor produkter og materialer cirkuleres i kredsløb i stedet for at blive brændt af eller deponeret på en lodseplads. Det involverer bl.a. brug af grønne indkøb, øget genanvendelse og affaldsminimering gennem forebyggelse.

Begrebet om cirkulær økonomi blev etableret af den internationale velgørenhedsorganisation "Ellen MacArthur Foundation", der blev oprettet i 2010 for at accelerere udviklingen mod cirkulær økonomi. Ellen MacArthur Foundation udgav sidste år et arbejdsværktøj ("toolkit") for beslutningstagere, som belyste potentialet for en omstilling mod cirkulær økonomi i Danmark. Her fremstod hospitalerne særskilt som et område, hvor der kan hentes økonomiske besparelser på ca. 70-90 mio. EUR frem mod 2035 gennem nye cirkulære forretningsmodeller ("performance modeller"). Samtidig kan danske hospitaler gennem en fokuseret indsats blive frontløbere for affaldsminimering og genanvendelse.

Følgende indgår i initiativet:

- Konsulentbistand til konceptualisering af cirkulære-økonomiprincipper i regionens paradigmer, herunder bl.a. performance models, jf. Ellen MacArthur toolkit
- Miljødataanalyse af eksisterende muligheder og behov for at trække miljødata om produkters sammensætning mv. for at identificere relevante produkter, som kunne indgå i cirkulære udviklingsprojekter, og vurdere affaldsforebyggende initiativer, med henblik på at udvikle et system for hvordan miljødata i Region Hovedstaden tilvejebringes
- Opkvalificering af medarbejdere inden for grønne og cirkulære indkøb
- En analyse af affaldsproduktion og affaldshåndtering på regionens hospitaler for at kortlægge udfordringer, muligheder og omkostninger for affaldsminimering og øget genanvendelse, som input til udarbejdelse af en ambitiøs strategi for affaldsforebyggelse og realisering af genanvendelsesmålene i Affaldsressourceplan 2025
- En analyse af behov for medarbejderressourcer til implementering af øget genanvendelse og affaldsforebyggende initiativer, mhp. opkvalificering af nøglemedarbejdere (fx miljøkoordinatorer) og afklaring af behov for ekstern bistand
- Udarbejdelse og gennemførelse af projekter indenfor cirkulær omstilling af regionens hospitaler, herunder ekstern bistand til udarbejdelse konkrete krav i udbud.

SF foreslår en rullende pulje på 24 mio. kr., samt at initiativet iværksættes inden for eksisterende medarbejderressourcer.

Det er administrationens vurdering, at initiativet kan bidrage til at udvikle Region Hovedstaden som organisation i forhold til at realisere en omstilling mod cirkulær økonomi. Administrationen foreslår dog, at der på nuværende tidspunkt fokuseres på foranalyser og opkvalificering, mens beslutning om igangsættelse af konkrete projekter udskydes til der

foreligger et mere solidt grundlag. De foreslåede analyser vil medvirke til realiseringen af Region Hovedstadens affaldsressourceplan, der bl.a. fokuserer på øget genanvendelse og affaldsforebyggelse, herunder brug af 'cirkulære indkøb'. Dermed kan der igangsættes konkrete projekter fra 2018.

Det vurderes ligeledes, at Ellen MacArthur Foundations rapport overvurderer både det økonomiske potentiale og potentialet for øget genanvendelse. Der kan være en ekstra omkostning ved at leverandøren forlanger en højere pris for det nye produkt samt den ekstra håndtering på hospitalerne.

Sammenhæng til de politiske målsætninger

Forslaget adresserer en række problemstillinger, der også indgår i Region Hovedstadens Affaldsressourceplan 2025. Affaldsressourceplanen er en del af den koncernfælles strategiske indsats "Grøn drift og udvikling", der skal realisere koncernfælles CO₂-mål for regionens egen drift. For at reducere CO₂ fra affaldshåndtering sættes en række mål for en gradvis optrapning af genanvendelsen. Affaldsressourceplanen indeholder fire indsatsområder: 1) Øget genanvendelse, 2) Effektiv affaldslogistik, 3) Kommunikation og uddannelse og 4) Forebyggelse og genbrug.

Forslaget vil kunne bidrage til at realisere målene i den Regionale Vækst- og Udviklingsstrategi om, at hovedstadsregionen i 2050 skal være fossilfri og førende i grønne løsninger, der sikrer job, vækst og øget livskvalitet, og skal være en ressourceeffektiv region, der genanvender mindst 80% af affaldet i 2035.

Forslagets konsekvenser – økonomi, personale og tid (skriv tallet med 1 decimal)

	2017	2018	2019	2020
Løn	0,6 mio.	0,6 mio.	0,6 mio.	
Øvrig drift	5,4 mio.	5,4 mio.	5,4 mio.	6 mio.
Årsværk (hvis der skal ansættes nye)	1	1	1	
Samlet udgift	6 mio.	6 mio.	6 mio.	6 mio.

Anfør, hvilket område forslaget vedrører (finansieringsmæssigt):

Sundhedskassen	x
Den regionale udviklingskasse	x
Det sociale område	

Der forudsættes en ca. 50-50% fordeling mellem sundhedsmidler og regionale udviklingsmidler. Analyser og opkvalificering skal finansieres af sundhedsmidler.

9.10 Budget/finansieringsforslag:

Region Hovedstaden som KlimaRegion

Fremsat af:

Miljø- og Trafikudvalget, Socialistisk Folkeparti (F)

Formål og indhold

Formålet med forslaget er at indgå en aftale med Danmarks Naturfredningsforening (DN), som berettiger Region Hovedstaden til at kalde sig "KlimaRegion". Formålet med aftalen er at sikre, at Region Hovedstaden tager ansvar i forhold til klimaudfordringen og de globale problemer, den medfører.

Indgåelse af aftalen forpligter bl.a. Region Hovedstaden til:

- at reducere CO₂-udledningen med 2 % årligt i en årrække (som aftales konkret mellem regionen og DN. I første omgang gælder forpligtelsen for regionens egen virksomhed).
- at udarbejde årlige CO₂-regnskaber og handleplaner for at reducere CO₂-udledningen
- at gennemføre indsatser og aktiviteter for at reducere klimabelastningen i regionen som samfund i forbindelse med:
  - Den regionale vækst- og udviklingsstrategi
  - Uddannelses- og kompetenceudviklingsindsatser
  - Kollektiv trafik
  - Internationale samarbejder
  - Facilitering af samarbejdet med og mellem Klimakommuner i regionen

Danmarks Naturfredningsforening har indgået lignende aftaler med Region Nordjylland samt 72 Klimakommuner, herunder stort set alle 29 kommuner i hovedstadsregionen.

Administrationen vurderer, at en aftale kan profilere regionen som KlimaRegion og – sammen med DN, Region Nordjylland og de andre Klimakommuner. Den vil kunne bruges som platform til at gå i dialog med regeringen/staten i relevante klimatiltagssammenhænge.

Region Hovedstaden arbejder allerede – med det arbejde, der er igangsat i.f.m. målene i ReVUS og den koncernstrategiske indsats Grøn drift og udvikling – for at nedbringe CO₂-udledningen til et niveau, der matcher ambitionen for CO₂-reduktionen i en eventuel aftale med DN. Man skal dog i den forbindelse være opmærksom på de forudsætninger, der opstilles for beregningen af CO₂-udledningen i en evt. aftale med DN. Disse forudsætninger skal forhandles på plads i.f.m. indgåelse af aftalen.

Den aftale, Region Nordjylland har indgået med DN, omfatter ikke indkøb, men det er anført, at "indkøb af varer og tjenesteydelser på sigt medregnes, når det er muligt praktisk at håndtere det i relation til opgørelser og indsatser". Administrationen vurderer på den baggrund, at indkøb pt. ikke er et problem i.f.m. indgåelse af evt. aftale med DN.

Sammenhæng til de politiske målsætninger

Forslaget understøtter:

- Regionrådets politiske målsætninger og vision om den grønne og innovative metropol
- Opnåelse af målene i den regionale vækst- og udviklingsstrategi (ReVUS) om en

fossilfri el- og varmforsyning i hovedstadsregionen i 2035

- Den koncernstrategiske indsats om Grøn drift og udvikling.

Forslagets konsekvenser – økonomi, personale og tid (skriv tallet med 1 decimal)

	2017	2018	2019	2020
Løn				
Øvrig drift				
Etableringsudgifter				
Årsværk (hvis der skal ansættes nye)				

Anfør, hvilket område forslaget vedrører (finansieringsmæssigt):

Sundhedskassen	
Den regionale udviklingskasse	X
Det sociale område	

9.11 Budget/finansieringsforslag:

Hurtig-ladestationer på regionens matrikler, herunder hospitaler

Fremsat af:

Miljø- og Trafikudvalget, Socialistisk Folkeparti (F)

Formål og indhold

Formålet med tiltaget er at skabe let adgang til hurtig opladning af elbiler for gæster, medarbejdere og regionens egne elbiler på regionens matrikler, herunder hospitalerne.

Der er allerede opsat ladestandere på mange af regionens adresser, men alle ladere er ind til videre almindelige ladere, hvor man ikke kan hurtiglade elbilerne. Årsagen til at der ikke pt. er hurtigladere flere steder er hovedsagligt et økonomisk spørgsmål. Hurtigladere koster i omegnen af 350.000-500.000 kr. pr. stk.

Ladeleverandørerne har de sidste par år sat hurtig-ladestandere op ved tankstationer langs motorveje i Danmark, hvor staten gennem udbud har stillet lokationerne til rådighed for leverandører af ladestandere. Operatørerne har søgt ekstern medfinansiering via EU til opsætningen.

Derudover har leverandører også opsat hurtig-ladestandere på udpegede strategiske lokationer som fx supermarkeder med en forventning om et stort forbrug og dermed en mulighed for på sigt at tjene investeringerne hjem.

Finansieringen af hurtig-ladestationer afhænger således af, om branchen finder det kommercielt bæredygtigt at investere i dyrt udstyr til regionens matrikler (fx hospitalerne). Som det ser ud nu, vil det umiddelbart være svært at tiltrække leverandører ved 100 % egenfinansiering grundet få elbiler og begrænset træk på standerne. Det vil dog på flere lokationer muligvis kunne lade sig gøre at tiltrække leverandører, hvis der findes medfinansiering.

Administrationens vurdering

Forslaget er i tråd med målsætningen om den grønne og innovative metropol, herunder driftsmålet om at reducere CO₂-udledningen fra transport. Imidlertid har regionen allerede planlagt en indsats for at indføre grønne drivmidler, hvortil der er afsat midler i forbindelse med dette års og de kommende to års budgetter i forbindelse med el-bil indsatsen. Set i lyset af Region Hovedstadens økonomiske situation, anbefaler administrationen derfor, at der ikke afsættes yderligere midler til forslaget. Administrationen vil, som en del af den igangværende indsats, undersøge mulighederne for ekstern finansiering til at realisere dele af forslaget.

Sammenhæng til de politiske målsætninger

Tiltaget har sammenhæng til Region Hovedstadens vision om at være en "Grøn og innovativ metropol med høj vækst og livskvalitet".

I ReVUS, under rammevilkåret "Effektiv og bæredygtig mobilitet", er det besluttet, at man på den korte bane (2015-17) vil investere i videreudvikling af den igangværende indsats med elbiler.

I budget 2014 blev det besluttet, at alle lette køretøjer i Region Hovedstaden, undtaget ambulancer og akutlægebiler anskaffet efter 1. juli 2014 skal være drevet af klimavenlige drivmidler, som fx elbiler.

Regionsrådet har også besluttet, at der skal etableres ladestandere på regionens hospitaler og Regionsgården for at understøtte regionens omstilling til grønnere transport. Tiltaget er gennemført med semi-hurtig ladere.

Forslagets konsekvenser – økonomi, personale og tid (skriv tallet med 1 decimal)

Evt. uddybende beskrivelse:

	2017	2018	2019	2020
Løn				
Øvrig drift				
Etableringsudgifter				
Årsværk (hvis der skal ansættes nye)				

Anfør, hvilket område forslaget vedrører (finansieringsmæssigt):

Sundhedskassen	
Den regionale udviklingskasse	X
Det sociale område	

9.12 Budget/finansieringsforslag:

Styrket jordoprensning

Fremsat af:

Miljø- og Trafikudvalget, Enhedslisten (Ø)

Formål og indhold

I forbindelse med regionens indsats overfor jordforurening, foreslås at afsætte ekstra midler til oprensning af jordforurening.

I november 2014 godkendte regionsrådet en ny plan for regionens jordforureningsindsats. Med den nye plan valgte regionsrådet at opprioritere beskyttelse af de områder, hvorfra 80% af drikkevandet indvindes. Indsatsen vil ske i løbet af de næste 10 år.

De ekstra midler i dette budgetforslag planlægges brugt inden for den eksisterende jordplan. For at øge den grundvandsbeskyttende indsats foreslås der i en 4-årig periode fra 2017-2020 at øge antallet af afgrænsende undersøgelser og grundvandsbeskyttende oprensninger.

Inden for den nuværende budgetramme har det hidtil været muligt at gennemføre 4-6 nye grundvandsbeskyttende og indeklimasikrende oprensninger hvert år - alt efter de enkelte undersøgelser og oprensningers omfang og økonomi.

Med en forøgelse af indsatsen på i størrelsesordenen 16 ekstra undersøgelser og 8 ekstra oprensninger over en 4-års periode, dvs. henholdsvis 4 ekstra undersøgelser og 2 stk. ekstra oprensninger pr. år vil oprensningshastigheden øges markant (i størrelsesordenen 30 %), hvilket vil reducere risikoen for, at jordforurening spredes til vandværkernes drikkevandsboringer inden for de højst prioriterede drikkevandsområder i jordplanen.

Administrationens vurdering

Målsætningen for den eksisterende jordplan og de dertil afsatte økonomiske ressourcer er, at 80 % af det grundvand, som indvindes som drikkevand, er beskyttet mod jordforurening, inden for 10 år. Afsættelse af yderligere ressourcer som følge af dette forslag vil derfor øge ambitionsniveauet i forhold til den nuværende plan, hvilket administrationen ikke vurderer nødvendigt.

Midlerne vil sikre en hurtigere gennemførelse af jordplanen, og dermed øge sikkerheden for, at oprensningerne gennemføres i tide inden jordforureningerne spredes i grundvandet og når frem til drikkevandsboringer. Administrationen anbefaler at følge den eksisterende jordplan og derfor ikke at afsætte yderligere midler til punktet.

Sammenhæng til de politiske målsætninger

Forslaget understøtter regionsrådets politiske målsætning en innovativ og grøn metropol med høj vækst og livskvalitet.

Ren jord og rent drikkevand er en af forudsætningerne for vækst, bl.a. fordi et sundt og uforurenat miljø er en af de faktorer, som har stor betydning i forhold til at tiltrække virksomheder og kvalificeret arbejdskraft.

Forslaget understøtter det i REVUS`en opstillede effektmål, at 80 % af hovedstadsregionens grundvandsressource inden 2025 er sikret mod forurening fra de grunde, som udgør den største risiko for grundvandet og dermed for drikkevandskvaliteten.

Forslagets konsekvenser – økonomi, personale og tid (mio. kr.)

	2017	2018	2019	2020
Løn	1.2 mio.	1.2 mio.	1.2 mio.	1.2 mio.
Øvrig drift	13.6 * mio.	13.6* mio.	13.6* mio.	13.6* mio.
Etableringsudgifter				
Årsværk (hvis der skal ansættes nye)	2	2	2	2
Samlet udgift	14,8 mio.	14,8 mio.	14,8 mio.	14,8 mio.

*De gennemsnitlige omkostninger til en videregående undersøgelse er sat til 0,9 mio. kr. og de gennemsnitlige omkostninger til en oprensning er sat til 5 mio. kr. Dvs. de årlige omkostninger til gennemførelse af 4 ekstra undersøgelser og 2 ekstra oprensninger bliver: Undersøgelser : 4 stk. x 0.9 mio. kr. = 3.6 mio. kr. pr. år

Oprensninger: 2 stk. x 5 mio. kr. = 10 mio. kr. pr. år

Anfør, hvilket område forslaget vedrører (finansieringsmæssigt):

Sundhedskassen	
Den regionale udviklingskasse	x
Det sociale område	

9.13 Budget/finansieringsforslag:

Koordinerende indsats for geotermisk energi i hovedstadsregionen.

Fremsat af:

Miljø- og Trafikudvalget, Enhedslisten (Ø)

Formål og indhold

På en nylig konference hos GEUS blev der præsenteret potentialer for udnyttelse af geotermisk energi i dansk varmforsyning. Potentialet for geotermisk energi i hovedstadsområdet er stort, men det er vanskeligt at løfte for de enkelte kommuner.

Det foreslås at afsætte et beløb til en koordinerende indsats, fx via ”Energi på Tværs”, og som i samarbejde med GEUS og regionens kommuner ser nærmere på potentialet for geotermisk energi i hovedstadsregionen, herunder som klimaindsats. I Holland har det vist sig at give en hel del arbejdspladser, som afledt effekt.

Administrationens vurdering:

Skal forslaget gennemføres, kan midlerne bruges til dels at få gennemført en detaljeret analyse af potentialet for geotermisk energi i hovedstadsregionen, og dels at komme med anbefalinger til den videre handling for at få realiseret evt. geotermianlæg.

Administrationen vurderer, at geotermi er en interessant energikilde, som der skal tages højde for ved udvikling af den kommende strategiske energiplan for hovedstadsregionen.

Det vurderes dog, at det på nuværende tidspunkt er nødvendigt at geotermi bliver vurderet på linje med øvrige energikilder. Det anbefales derfor at dette løftes indenfor rammen af det allerede godkendte projekt ”strategisk energiplanlægning – fossilfri 2035” (Energi på Tværs 2), hvorfor der ikke på nuværende tidspunkt er behov for forhåndsreserverede midler til geotermi specifikt.

Energistyrelsen har fornylig fået gennemført en landsdækkende screening af geotermi i 28 fjernvarmeområder herunder tre steder i hovedstadsregionen. Analysen viser, at geotermi kun vil være samfundsøkonomisk fordelagtigt i nogle få områder. Analysen viser samtidig, at der er et begrænset potentiale for selskabsøkonomisk rentable geotermiprojekter. Det skyldes hovedsageligt, at geotermisk varme konkurrerer med afgiftsfritaget biomasse, som vurderes at udgøre den største barriere for udbygningen med geotermi.

Derudover er det vigtigt, at beslutningen omkring geotermi sammentænkes med den langsigtede energiplanlægning, da geotermianlæg ofte vil have en lang projektudviklingsperiode og en lang levetid. Det skal der tages højde for, når udviklingen af energisystemet planlægges.

Administrationen kan i øvrigt oplyse, at regionen samarbejder med flere kommuner om at undersøge og udvikle potentialet for at udnytte grundvand som energikilde. Der er ikke tale om egentlig geotermi, men om en beslægtet teknologi, hvor grundvandets energiindhold udnyttes via varmepumper. Administrationen arbejder aktuelt sammen med Gladsaxe og Ballerup Kommuner om etablering af demonstrationsprojekter. Grundvandsenergiens langsigtede potentiale vil blive vurderet på linje med de øvrige energikilder ifbm. Energi på Tværs 2.

Sammenhæng til de politiske målsætninger

Beskrivelse af, hvordan forslaget forholder sig til regionsrådets politiske målsætninger

Der er fin sammenhæng til den politiske målsætning "Grøn og innovativ metropol" og herunder målet om at hovedstadsregionens el- og varmforsyning skal være fossilfri i 2035.

Forslagets konsekvenser – økonomi, personale og tid (skriv tallet med 1 decimal)

	2017	2018	2019	2020
Løn				
Øvrig drift	1,0 mio.			
Etableringsudgifter				
Årsværk (hvis der skal ansættes nye)				
Samlet udgift	1,0 mio.			

Anfør, hvilket område forslaget vedrører (finansieringsmæssigt):

Sundhedskassen	
Den regionale udviklingskasse	X
Det sociale område	

9.14 Budget/finansieringsforslag:

Drikkevandsbeskyttelse og økologisk bespisning

Fremsat af:

Miljø- og Trafikudvalget, Enhedslisten (Ø)

Formål og indhold

Der er fremsat forslag om, at regionen beskytter drikkevandsressourcer gennem fremme af økologisk omstilling i landbruget, herunder etablering af et samarbejde med Økologisk Landsforening og indkøb af økologiske produkter fra arealer, som har drikkevandsinteresser i Hovedstaden og Sjælland.

Projektsekretariat med Økologisk Landsforening, der skal rådgive omkring økologisk omstilling – særligt i områder med drikkevandsressourcer.

Formålet er at tilbyde rådgivning om omlægning til økologisk produktion.

Økologisk Landsforening og Landbrug & Fødevarer har i dag rådgivningsafdelinger som er specialister til at rådgive landmænd, som ønsker at omlægge til økologi. Begge foreningers rådgivningstilbud vedrørende økologi er meget benyttede. Administrationens vurdering er derfor, at der ikke er behov for yderligere en rådgivningsfunktion. Desuden kan administrationen oplyse, at Region Hovedstaden ikke har lovhjemmel til at støtte rådgivning af landmænd om omlægning til økologisk jordbrug.

Endvidere kan administrationen oplyse, at det i henhold til vandforsyningsloven er kommunernes og de lokale vandselskabers opgave at udarbejde indsatsplaner, der skal sikre, at drikkevandsressourcen ikke forurenes af eksempelvis sprøjtemidler. Hvis det i et givet område er faktisk viden om, at sprøjtemidler fra landbrugsdrift udgør en risiko for drikkevandsressourcen, er der gennem indsatsplanlægningen mulighed for at indgå frivillige aftaler med områdets landmænd om at omlægge til sprøjtefri drift. Kommunerne har også mulighed for med hjemmel i miljøbeskyttelsesloven at udstede et forbud mod anvendelse af sprøjtemidler. Ved indgåelse af frivillige aftaler om omlægning til økologisk drift indeholder aftalen en økonomisk compensation til landmanden. Hvis der udstedes et forbud udbetales en erstatning. I begge tilfælde er det kommunen og/eller vandselskaberne, som finansierer både frivillige aftaler eller erstatning i forbindelse med påbud.

Det er således i henhold til den gældende lovgivning først og fremmest en kommunal opgave at beskytte drikkevandsressourcer, som er specielt sårbare overfor sprøjtemidler – f.eks. gennem omstilling til økologisk landbrug gennem frivillige aftaler eller påbud. Regionerne deltager også i indsatsplanarbejdet med kommuner og vandselskaber, men primært for at regionernes opgave med at finde og oprense jordforureninger koordineres med den øvrige grundvandsbeskyttende indsats.

Økologisk bespisning

Formålet er – med henvisning til beskyttelse af grundvandsressourcer - at understøtte økologiske omstilling i landbruget gennem øget efterspørgsmål efter økologiske varer.

I forhold til forslaget om at aftage varer fra økologiske landbrug på arealer, som har drikkevandsinteresser, så er det ikke indenfor rammerne af udbudslovgivningen muligt at stille krav om, at en vare skal være produceret et bestemt sted.

Regionsrådet vedtog i forbindelse med budget 2015 en målsætning om, at alle regionens

køkkener skal anvende 30 pct. økologiske produkter, hvilket svarer til en certificering med et såkaldt bronzemærke (jf. certificeringsordning). Denne målsætning er opfyldt og primo 2016 er knap 40 pct. af regionens fødevareindkøb økologiske.

Analysen på indkøbsområdet viser, at økologiske varer er dyrere end konventionelt producerede produkter. Der kan dermed ikke gennemføres "en-til-en" konvertering, hvor der købes samme slags vare i samme mængde uden at det koster ekstra. Man kan vælge at prioritere økologien ved omlægninger af produktionen, ændringer af arbejdsgange, fokus på mindre madspil, mindre brug af kød og mere sæsonbetonede varer, i det omfang det helt eller delvist kan finansiere omlægningen. Økologisk omstilling kræver endvidere en initialinvestering i efteruddannelse og investeringer i nogle køkkeners fysiske rammer.

Med budget 2016 blev der igangsat et pilotprojekt på Herlev-Gentofte Hospital for at øge økologi-procenten. Projektet gennemføres i samarbejde med Københavns Madhus.

Københavns Madhus afleverer ultimo juni en rapport, der redegør for erfaringerne med indsatsen på Herlev-Gentofte Hospital. Madhuset gennemfører desuden i efteråret 2016 en analyse af potentialet for udrulning af mere økologi på regionens øvrige hospitalskøkkener.

Sammenhæng til de politiske målsætninger

Beskrivelse af, hvordan forslaget forholder sig til regionsrådets politiske målsætninger
Forslaget forholder sig til regionens politiske målsætninger ved at spille ind i ReVUS-temaerne "Kreativ Vækst" og "Grøn Vækst".

Forslagets konsekvenser – økonomi, personale og tid (skriv tallet med 1 decimal)

	2017	2018	2019	2020
Løn				
Øvrig drift				
Etableringsudgifter				
Årsværk (hvis der skal ansættes nye)				

Anfør, hvilket område forslaget vedrører (finansieringsmæssigt):

Sundhedskassen	
Den regionale udviklingskasse	
Det sociale område	

9.15 Budget/finansieringsforslag:

Økologi-satsning på hospitalerne indenfor de eksisterende budgetrammer

Fremsat af:

Miljø- og trafikudvalget, Socialdemokratiet (A)

Formål og indhold

Der er fremsat forslag om at sætte mere på økologisk mad på regionens hospitaler. Der spørges endvidere til, hvordan erfaringerne fra Herlev-Gentofte, hvor de netop har opnået et såkaldt sølvmærke for min. 60 pct. økologiske råvarer, kan udbredes til regionens øvrige hospitaler, og hvilke erfaringer, man har med implementering af økologiske råvarer i Region Midt.

I budgetaftale for 2015 blev det aftalt at fremme grønne indkøb og økologi på hospitalerne med henblik på at opnå et såkaldt bronzemærke i økologi (min. 30 pct. økologi). Indsatsen skulle holdes inden for hospitalskøkkenernes eksisterende økonomiske rammer. Primo 2016 er knap 40 pct. af regionens fødevarerindkøb økologiske.

I budget 2016 blev der endvidere afsat 0,5 mio. kr. til ”.. efteruddannelse af køkkenpersonale for at sikre mere bæredygtige køkkener og mere sund, nærende mad til patienter ...”. Midlerne er bl.a. blevet udmøntet til pilotprojektet på Gentofte/Herlev sygehus med henblik på at forsøge at nå min. 60 pct. økologi (svarende til et såkaldt sølvmærke) samt undersøge, hvordan erfaringerne kan udbredes til regionens øvrige hospitalskøkkener. Københavns Madhus blev indkøbt til at gennemføre projektet, der blev sat i gang i januar og løber til udgangen af 2016.

Status på igangværende projekt

Herlev-Gentofte blev 31. maj 2016 certificeret med et sølvmærke, dvs. omlægning til 60 % økologi. Københavns Madhus er nu i gang med en analyse af, hvordan erfaringerne kan udbredes til de øvrige hospitaler i Region Hovedstaden

Rapporten forventes afsluttet i juli måned 2016. Forudsætningen for analysen er, at den økologiske omstilling gennemføres inden for køkkenernes eksisterende driftsramme, men med en initial omkostning til efteruddannelse af personale og eventuel ny køkkenindretning.

Analysen vil belyse:

- Økonomi og budget (initiale investeringsbehov)
- Opgørelse over køkkenfaciliteter, medarbejdere, timer, tonnage mv.
- Madspildsanalyser
- Råvareforbrugsanalyse (indkøb)
- Kompetencevurderinger af medarbejdere
- Vurdering af produktionsform samt organisering og ledelse.

Rapporten kommer desuden med forslag til en implementeringsplan, der estimerer hvordan og hvor store initialinvesteringen der skal til for at indføre 60 pct. økologi på alle hospitaler i Region Hovedstaden.

Hvordan omstilles der i dag til økologi?

Økologiske varer er i dag dyrere end konventionelle varer. Erfaringerne fra Københavns Madhus og Herlev-Gentofte er, at den økologiske omstilling inden for køkkenernes egen

driftsramme sker ved at anvende mere af årstidernes frugt og grønt og færre frost- og færdigvare samt ved, at mere af maden laves fra bunden. Fx købes hele dyr og friske grønsager, der skæres op på hospitalerne. Ubearbejdede og friske sæsonvarer er typisk billigere i indkøb, og desuden kan rester bruges til at lave bouilloner, supper og saucer af fx knogler, som afkoges med kød- og grøntsags-rester. Det kræver efteruddannelse af køkkenpersonale og i nogle køkkener også mere plads, eksempelvis til et grovkøkken. Samtidig er der fokus på madens ernæringsindhold, hvordan der anrettes og hvordan man undgår madspild.

Omlægning betyder således, at arbejdet tilrettelægges og organiseres på en grundlæggende anderledes måde, hvor der er fokus på at give medarbejderne rum til at finde nye innovative løsninger, der giver bedre ernæring og bedre oplevelser hos brugeren. Erfaringerne viser, at medarbejdernes ofte selv er den største drivkraft i at finde nye og bedre metoder

Økonomiske konsekvenser af økologisk omlægning

Det er veldokumenteret fra både Københavns Kommune, Århus Kommune, Region Midt (Randers sygehus og AUH), at der kan omlægges til økologi med uændret driftsøkonomi. Ifølge en nylig ph.d.-afhandling fra DTU er der sket omlægning af mere end 600 køkkener indenfor deres eksisterende driftsramme (efter initialinvestering til efteruddannelse af køkkenpersonale og fysisk indretning). Ph.d.-afhandlingen peger desuden på, at økologi-omlægninger skaber større arbejdsglæde og medarbejdertilfredshed. Administrationen har ikke p.t. kendskab til analyser af brugertilfredshed og ernæringskvalitet på tværs af konventionelle vs. økologiske fremstillede måltider.

Den ovenstående beskrevne efteruddannelse af personalet, produktionsomlægning, fokus på madspil mv. kunne potentielt også gennemføres med konventionelle varer. Det er tidligere beregnet, at en "én til én konvertering" fra konventionelle til økologiske varer i regionens køkkener koster ca. 19 mio. DKK. Der findes dermed potentielt en skjult effektiviseringsgevinst, som kunne forsøges indhøstet, hvis man ændrer praksis i indkøb som forudsat under den økologiske omstilling.

I dag indeholder regionens indkøbsaftaler både køb af konventionelle og økologiske varer. Træffes der politisk beslutning om, at køkkenerne skal omlægges til højere økologiprocent end det nuværende niveau på de 30 pct., da skal regionens indkøbsaftaler i højere grad også understøtte dette. I takt med at aftalerne udløber, vil der for relevante fødevarer kategorier kun blive udbudt økologiske varer. Selvom indkøbsaftalerne fremadrettet skal tilgodese en højere grad af økologiske varer forventes det fortsat, at regionens indkøbsaftaler på fødevarer vil kunne tilvejebringe en effektiviseringsgevinst som kan anvendes til prioritering i budgetforhandlingerne.

Økologisk omstilling skaber vækst og jobs

Øget omstilling til økologi i hospitalskøkkenerne kan desuden bidrage til at skabe vækst, udvikling og nye arbejdspladser i landbrug, fødevarer virksomheder og restauranter i hele Greater Copenhagen. Der arbejdes i flere kommuner med at udnytte øget indkøb af økologiske og friske råvarer til at give mindre og lokale leverandører bedre muligheder for at byde på regionens udbud. EU lovgivning tillader ikke at lokale varer favoriseres ved offentlige udbud, men der kan almindeligvis stilles krav om fx friskhed, sorter og sæsonvarer. Flere danske kommuner har haft succes med at tilrettelægge udbud, hvor 'lokale' producenter og distributører har bedre muligheder for at komme i spil.

En øget efterspørgsel forventes desuden at få flere landmænd til at omlægge til økologi, hvilket kan bane vejen for større fokus på niche- og kvalitetsfødevarer. I et erhvervsudviklingsperspektiv vurderes det, at øget økologisk produktion og øget specialisering i fødevarerhvervet mod nicheprodukter vil bidrage til flere virksomheder og arbejdspladser i landområderne, fx ved mikrobryggerier, gårdbutikker m.v.

Den økologiske omstilling forventes således at kunne understøtte udviklingen af et mere bæredygtigt regionalt fødevarer system. Herunder kommer fordele ved bedre dyrevelfærd og mindre brug af pesticider og kunstgødning i de økologiske landbrug.

Et større udbud af lokale råvarer og kvalitetsprodukter vurderes endvidere at kunne understøtte tiltrækning af turister, særligt det store segment, der rejser for at få gode madoplevelser hos både michelinrestauranter og ude på cafeerne på de små havne.

Opfølgning på budgetaftale 2016

Som opfølgning på budget 2016 vil administrationen til budgetforhandlingerne 2017 afrapportere fra erfaringerne fra Københavns Madhus rapport fra juli 16, herunder deres forslag til videre proces og udgifter hertil.

Det foreslås endvidere, at den øgede efterspørgsel efter økologiske produkter fra regionens hospitaler indarbejdes som et element i Greater Copenhagen indsatsen for at understøtte innovation og produktudvikling i fødevarerhvervene og ind i projektet "Madfællesskabet" mellem Bornholm, Københavns og Lejre Kommune. Den økologiske omstilling kan dermed være med til at understøtte satsningen i hele Greater Copenhagen på at bruge fødevarerområdet til at skabe vækst og job samt tiltrække endnu flere turister til regionen.

Sammenhæng til de politiske målsætninger

Forslaget ligger i forlængelse af budgetaftale 2015 og 2016 omkring økologisk omstilling på hospitalerne og spiller ind i ReVUS-temaerne "Kreativ Vækst" og "Grøn Vækst". Der er desuden et innovationsaspekt i forslaget, der går på tværs af temaerne i ReVUS.

Forslagets konsekvenser – økonomi, personale og tid (skriv tallet med 1 decimal) – NB afventer rapport fra Københavns Madhus.

	2017	2018	2019	2020
Løn				
Øvrig drift	0	0	0	
Etableringsudgifter				
Årsværk (hvis der skal ansættes nye)				

Omlægningen til mere økologi kan skaleres, således at omlægning foregår over en årrække.

Den endelige størrelse på og fordeling af udgifter mellem sundhed og regional udvikling afventer rapport fra Københavns Madhus.

Anfør, hvilket område forslaget vedrører (finansieringsmæssigt):

Sundhedskassen	x
Den regionale udviklingskasse	x
Det sociale område	

9.16 Budget/finansieringsforslag:

Park and ride til selvkørende biler ved Favrholt station

Fremsat af:

Miljø- og Trafikudvalget, Enhedslisten (Ø)

Formål

Enhedslisten har fremsat ønske om Park and Ride anlæg til selvkørende biler. Det foreslås derfor at afdække muligheder for at lave et park and ride parkeringshus til selvkørende biler ved Favrholt St./Ny Hospital Nordsjælland. Udviklingen af teknologien bag selvkørende biler går i retning af, at flere biltyper vil kunne køre og parkere indenfor en tidshorizont på 3-5 år. Mulighederne for et park and ride anlæg til disse biltyper bør derfor undersøges.

Anlægget vil kunne give en større komfort til brugerne, da bilerne vil kunne forlades og afhentes direkte ved indgang til stations og hospital. Dermed vil brugerne spare skiftetid og undgå utrygheden i parkeringshusene.

Indhold

Idéen med at indarbejde faciliteter til nye og endnu ikke helt kendte teknologier har indgået i arbejdet med Nyt Hospital Nordsjælland. Udfordringen er, at teknologierne ikke helt er driftsmodne endnu, og at de er forbundet med en vis usikkerhed for hvornår selvkørende biler kan ses i drift i Danmark

Administrationen er enig i at der er et behov for at se på alternative transportformer og nye teknologier ved det nye hospital, idet at hospitalets hovedindgang ligger cirka 600 meter i gangafstand fra den kommende Favrholt St. Den planlagte cykel- og gangsti vil eventuelt kunne benyttes til at transportere patienter, pårørende og ansatte direkte og trygt fra station til hospital på en ny og smart måde. Førerløse biler er en mulighed, som vil kunne køre ad de traditionelle veje, men en anden mulighed kunne være små selvkørende elektriske busser (teknologien er udviklet og i drift flere steder i verden på lukkede anlæg, såsom i lufthavne), smarte cykelløsninger eller sågar rullende fortove.

Administrationen vurderer ikke, at der er grundlag for at igangsætte en kortlægning på nuværende tidspunkt. Kortlægningen kan indgå i den samlede analyseplan for trafik jf. forslag 9.17.

Sammenhæng til de politiske målsætninger

Forslaget understøtter regionrådets politiske målsætninger og vision om den grønne og innovative metropol med høj vækst og livskvalitet. Indsatsen hænger desuden sammen med rammevilkåret om effektiv og bæredygtig mobilitet i den regionale vækst- og udviklingsstrategi (ReVUS).

Forslagets konsekvenser – økonomi, personale og tid (skriv tallet med 1 decimal)

	2017	2018	2019	2020
Løn				
Øvrig drift				
Etableringsudgifter				
Årsværk (hvis der skal ansættes nye)				

Evt. uddybende beskrivelse:

I årene frem mod åbning arbejdes mod at finde en smart teknologisk løsning til betjening af hospitalet fra station til hovedindgang, og eventuelt de øvrige lokaliteter i området (driftsbyen, psykiatrien, personale indgang, sekundære indgange).

Anfør, hvilket område forslaget vedrører (finansieringsmæssigt):

Sundhedskassen	
Den regionale udviklingskasse	X
Det sociale område	

9.17 Budget/finansieringsforslag:

Nye analyser inden for kollektiv trafik

Fremsat af:

Administrationen

Formål og indhold

Der er ønske om at forbedre den kollektive trafik i Region Hovedstaden, så det regionale busnet bliver mere effektivt og fungerer mere optimalt. For at finde de bedst mulige løsninger, der også tager højde for de politiske ønsker fremsat til budget 2017, foreslår administrationen at etablere en pulje, der målrettes strategiske analyser på trafikområdet. Administrationen vurderer, at der vil kunne opnås synergieffekter i at betragte de forskellige analyser samlet. Analyserne vil kunne bruges som baggrund for trafikbestilling 2018.

I forbindelse med afgivelse af trafikbestilling 2016 blev der udarbejdet en analyse af potentialer i det nye regionale busnet (udarbejdet af COWI i 2014/2015), hvori der blev peget på adskillige korridorer med potentiale for mere og bedre busdrift. Ligeledes blev der i Trafikbestilling 2016 formuleret flere arbejdsprincipper, som vil danne rammen om indsatser inden for kollektiv trafik i de kommende trafikbestillinger. Hvor indholdet i trafikbestilling 2016 stod på markante udvidelser, har fokus i arbejdet mod trafikbestilling 2017 været med udgangspunkt i at finde optimeringspotentialer med finansielle besparelser og styrkelse af det regionale busnet som hovedformål.

Nærværende budget/finansieringsforslag bygger videre på analysen fra 2014/2015, og det foreslås, at der afsættes i alt 1,5 mio. kr. i 2017 til at udarbejde analyser af potentialer for optimeringer og udvidelser på det regionale busnet.

Med puljen kan igangsættes analyser, der fx belyser følgende:

- Gennemgang af eksisterende linjer og det samlede busnet for at identificere optimeringspotentialer, både hvad angår linjeudretninger, frekvensjusteringer, afkortninger, køreplanjusteringer osv.
- Forslag til fremkommelighedstiltag på det eksisterende busnet, med udgangspunkt i Movias igangværende arbejde med at pege på fremkommelighedstiltag på det nye regionale net.
- Forslag til nye udvidelser på særligt R-nettet, men også S- og E-busnettet og med særligt fokus på uddannelsesinstitutioner (bl.a. erhvervsuddannelser samt gymnasiale uddannelser), erhverv og hospitaler i hele Region Hovedstaden. Udvidelser kan både være nye linjer, frekvens udvidelser, omlægninger og forlængelser.
- Forslag til nye løsninger til betjening af eksempelvis hospitaler og uddannelsesinstitutioner med inspiration fra øvrige trafikselskaber samt regioner, og lignende erfaringer i udlandet.

Udgifterne til kollektiv trafik i Region Hovedstaden er stigende i de kommende år, og Region Hovedstadens ramme for kollektiv trafik, med en øvre ramme på 0,5 mia. kr., kræver dermed reduktioner og optimeringer.

Analysearbejdet gennemføres i samarbejde med Movia, kommuner og øvrige interessenter. Arbejdet ønskes færdiggjort senest juli 2017, således at resultaterne kan indgå i trafikbestilling 2018.

Sammenhæng til de politiske målsætninger

Forslaget understøtter regionrådets politiske målsætninger og vision om den grønne og innovative metropol med høj vækst og livskvalitet. Indsatsen hænger desuden sammen med rammevilkåret om effektiv og bæredygtig mobilitet i den regionale vækst- og udviklingsstrategi (ReVUS).

I forbindelse med vedtagelse af Budget 2016, blev det aftalt at holde regionens omkostninger til kollektiv trafik inden for en ramme på 0,5 mia. kr.

Forslagets konsekvenser – økonomi, personale og tid (skriv tallet med 1 decimal)

	2017	2018	2019	2020
Løn				
Øvrig drift				
Etableringsudgifter	1,5 mio.			
Årsværk (hvis der skal ansættes nye)				
Samlet udgift	1,5 mio.			

Evt. uddybende beskrivelse:

Undersøgelsen kan skaleres både op og ned. Administrationen foreslår, at en evt. opskalering afventer undersøgelsens resultater.

Anfør, hvilket område forslaget vedrører (finansieringsmæssigt):

Sundhedskassen	
Den regionale udviklingskasse	X
Det sociale område	

9.18 Budget/finansieringsforslag:

Bedre fremkommelighed for busserne

Fremsat af:

Administrationen

Formål og indhold

Bedre fremkommelighed for busserne er med til at sikre muligheden for effektiv og bæredygtig mobilitet. Bedre fremkommelighed for busserne betyder både færre bustimer og kortere rejsetid for passagererne med færre omkostninger og flere passagerer til følge. Oveni dette kan bedre kollektiv transport være med til at mindske trængslen på vejene. Vil man optimere og effektivisere busdriften, er bedre fremkommelighed et meget væsentligt sted at sætte ind, men det forudsætter investeringer. Som eksempler på tiltag for at forbedre fremkommeligheden kan nævnes regulering af signalanlæg, ændring af stoppesteder og etablering af busbaner. Alle tiltag skal ske i samarbejde med de ansvarlige vejmyndigheder (kommuner eller stat).

Movia har sammen med Region Hovedstaden fået støtte fra Trafikstyrelsens fremkommelighedspulje til at udarbejde forslag til fremkommelighedsforbedringer på en række regionale buslinjer. Beregninger viser, at der er et stort potentiale for at afkorte rejsetid og dermed mindske omkostningerne til busdriften. Administrationen foreslår derfor midler til gennemførelse af en række af disse forbedringer. Dette forventes at kunne ske ved samfinansiering med f.eks. Movia's pulje til anlægsinvesteringer, hvor ansøger (Region Hovedstaden) skal bidrage med 50%.

Konkret foreslår administrationen, at der afsættes 2,5 mio. kr i 2017 til projekter til at forbedre fremkommeligheden for busser projekter. For 2,5 mio. kr. vil det være muligt at lave en række fremkommelighedsforbedrende tiltag på en af regionens buslinjer, som forventes at kunne reducere køretiden med omkring 5 minutter svarende til ca. 10% i hver retning. Kortere køretid vil både tiltrække flere passagerer og mindske antallet af bustimer, der er nødvendige for at køre med en given frekvens. Det er således forventningen, at disse investeringer vil tjene sig selv hjem gennem øgede passagerindtægter og reducerede udgifter.

I forbindelse med vedtagelse af Budget 2016, blev det aftalt at holde regionens omkostninger til kollektiv trafik inden for en ramme på 0,5 mia. kr.

Sammenhæng til de politiske målsætninger

Effektiv og bæredygtig mobilitet er et rammevilkår i ReVUS, hvor investeringer i kollektiv infrastruktur for at nedbringe rejsetiden og øge mobiliteten er fremhævet som en af løsningerne på trængselsudfordringerne.

I forbindelse med Trafikbestilling 2016, blev der fremlagt syv regionale principper for planlægningen af kollektiv trafik. Heriblandt var:

- En regional buslinje skal være hurtig, hyppig og direkte.
- En god og åben dialog med berørte kommuner, hvor disse inddrages aktivt i den fremadrettede planlægning.
- De regionale linjer skal, i samarbejde med kommunerne, understøttes af tiltag indenfor bl.a. gode tekniske fremkommeligheds løsninger.

Investering i bedre fremkommelighed for busserne imødekommer således både de politiske målsætninger som beskrevet i ReVUS, men også de politisk behandlede planlægningsprincipper. Investeringerne ses i øvrigt som en nødvendig del af arbejdet med at effektivisere og optimere den kollektive transport.

Forslagets konsekvenser – økonomi, personale og tid (skriv tallet med 1 decimal)

Evt. uddybende beskrivelse:

	2017	2018	2019	2020
Løn				
Øvrig drift				
Etableringsudgifter	2,5 mio.			
Årsværk (hvis der skal ansættes nye)				
Samlet udgift	2,5 mio.			

Anfør, hvilket område forslaget vedrører (finansieringsmæssigt):

Sundhedskassen	
Den regionale udviklingskasse	X
Det sociale område	

9.19 Budget/finansieringsforslag (indgår også i 4.9):

Værdikædesamarbejde om affald som en ressource

Fremsat af:

Miljø- og trafikudvalget, Enhedslisten (Ø)

Enhedslisten foreslår, at der igangsættes et projekt, hvor nye løsninger for recirkulering af plast testes på et eller flere af Region Hovedstadens hospitaler i samarbejde med private virksomheder. Formålet med initiativet er at udvikle og teste en model for, hvordan aktørerne langs værdikæder/materialestrømme kan skabe forretningsmæssig og anden værdi af affald og restfraktioner. Dermed kan hospitaler blive testpiloter for udviklingen af en mere cirkulær økonomi.

Cirkulær økonomi handler om at udvikle en økonomi, hvor produkter og materialer cirkuleres i kredsløb i stedet for at blive brændt af eller deponeret på en lodseplads. Begrebet om cirkulær økonomi blev etableret af den internationale velgørenhedsorganisation "Ellen MacArthur Foundation", der blev oprettet i 2010 for at accelerere udviklingen mod cirkulær økonomi. Ellen MacArthur Foundation udgav sidste år et arbejdsværktøj for beslutningstagere, som belyste potentialet for en omstilling mod cirkulær økonomi i Danmark. Her fremstod hospitalerne særskilt som et område, hvor der var et stort potentiale for at minimere affaldsproduktion og øge genanvendelsen. Rapporten fremhæver emballageplast som et område med store udfordringer og muligheder.

På overordnet niveau forventes initiativet at skabe mere viden om skabelse af nye markeder for affald og restfraktioner, brug af partnerskaber og nye forretningsmodeller samt muligheder og barrierer for samarbejde og værdiskabelse inden for plastaffald. Processen kan desuden give input til Region Hovedstadens praksis for grønne indkøb, så der i højere grad tænkes i genanvendelse, renere materialer, m.m.

Resultaterne forventes bl.a. at være nye forretningsmodeller blandt aktørerne i værdikæden, flere redskaber til regionens indkøbsfunktion, en model for øget recirkulering, større recirkulering og lukkede kredsløb for udvalgte materialer, reducerede omkostninger samt nye markeder og øget indtjening for virksomheder inden for produktion, logistik, oparbejdning, m.m.

Initiativet bygger videre på erfaringer fra og skal koordineres med Region Midt, CLEAN's arbejde med plastsorteringsanlæg og erfaringer fra Copenhagen Capacity og Københavns Kommunes projekt Plastic Zero.

Følgende initiativer indgår i projektet:

- Undersøge muligheder og udfordringer i arbejdsgange m.m. for øget recirkulering af plast
- Undersøge krav til renhed, kvalitet, volumen og forsyningsikkerhed, der stilles fra oparbejdningssikkerheder og matche disse med mulighederne hos producenter og leverandører
- Analyser af plastmateriale sammensætning i udvalgte produkter
- Udvikle krav til plastprodukter til brug i udbud
- Tilpasse/udvikle nye metoder til håndtering, indsamling m.m.
- Udvikle en overførbart model for øget recirkulering og værdikædesamarbejde med forretningspotentiale

- Hensigten er endvidere at identificere de kritiske elementer til en evt. kommende indsats på andre materialestrømme.

Det er administrationen vurdering, at initiativet vil bidrage til realiseringen af målet om 40% genanvendelse i 2025 fra Affaldsressourceplanen samt målet om 80% genanvendelse i hele hovedstadsregionen i den Regionale vækst og udviklingsstrategi. Desuden kan initiativet støtte om op realiseringen af regionens ”Handlingsplan for udfasning af hormonforstyrrende stoffer”, der blev godkendt af Regionsrådet 17. maj. Håndtering af plast er en aktuell udfordring for hospitaler, kommuner og private virksomheder. Hospitaler kan være et afgrænset testområde til at udvikle nye løsninger og samtidigt få nogle konkrete erfaringer med nye forretningsmodeller og samarbejdsformer.

Det er ikke muligt at tilkendegive de økonomiske konsekvenser af fokus på cirkulær økonomi og herunder ændrede krav til plastprodukter, da de økonomiske konsekvenser først kendes, når de relevante udbud er gennemført og leverandøren har tilkendegivet priserne.

Forslaget adresserer en række problemstillinger, der også indgår i Region Hovedstadens Affaldsressourceplan 2025 og sikrer et bredt fokus på affald som en ressource. Affaldsressourceplanen er en del af den koncernfælles strategiske indsats ”Grøn drift og udvikling”, der skal realisere koncernfælles CO2-mål for regionens egen drift. For at nå de ambitiøse CO2-mål inden for affaldshåndtering sættes en række mål for en gradvis optrapning af genanvendelsen. Planen indeholder fire indsatsområder 1) Øget genanvendelse, 2) Effektiv logistik, 3) Kommunikation og uddannelse og 4) Forebyggelse og genbrug.

Initiativet vil kunne bidrage til at realisere målene i den Regionale Vækst- og Udviklingsstrategi om, at hovedstadsregionen i 2050 skal være fossilfri og førende i grønne løsninger, der sikrer job, vækst og øget livskvalitet, og skal være en ressourceeffektiv region, der genanvender mindst 80% af affaldet i 2035.

Forslagets konsekvenser – økonomi, personale og tid (skriv tallet med 1 decimal)

	2017	2018	2019	2020
Løn	0,6 mio.	0,6 mio.	0,6 mio.	
Øvrig drift	1,0 mio.	2,4 mio.	2,4 mio.	
Årsværk (hvis der skal ansættes nye)	1	1	1	
Samlet udgift	1,6 mio.	3,0 mio.	3,0 mio.	

Det skal undersøges om Vækstforum Hovedstaden kan finansiere projektet, ligesom det er tilfældet i Region Midt.

Anfør, hvilket område forslaget vedrører (finansieringsmæssigt):

Sundhedskassen	X
Den regionale udviklingskasse	X
Det sociale område	

Projektet vil overordnet placeres under regional udvikling. Konkret konsulentbistand til udformning af indkøbskrav samt indkøb af beholdere mv. vil dog skulle finansieres af sundhedsmidler. Dette vurderes til ca. 1/3 af den samlede projektsum.